

**Lokaal sportbeleid
Gemeente Oosterhout**

Eindrapportage

Oktober 2018

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

www.rekenkamerwestbrabant.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1.	Onderzoeksmodel.....	6
1.2.	Onderzoeksvragen	7
1.3.	Normenkader.....	8
2.	Bevindingen beleidsdoelstellingen	10
2.1.	Inleiding	10
2.2.	Aansluiting bij landelijk / provinciaal / regionaal beleid	10
2.3.	Gemeentelijke beleidsdoelen	11
2.3.1.	Beleidsnota Samen werken aan sporten en bewegen.....	12
2.3.2.	Beleidskader Brede Buurt, buurtsport- en buurtsportcultuurcoaches (2016) .	15
2.4.	Analyse sportbeoefening en motieven voor beleidskeuzes	17
2.4.1.	Analyse sportbeoefening.....	17
2.4.2.	Motieven	18
2.4.3.	Samenhang andere beleidsvelden.....	19
2.5.	Opvolging aanbevelingen rekenkameronderzoek 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout'	19
2.6.	Toetsing aan normenkader	22
2.7.	Tussenconclusie	23
3.	Bevindingen uitvoeringsstrategie.....	25
3.1.	Inleiding	25
3.2.	Gemeentelijke strategie	25
3.2.1.	Instrumentarium	25
3.2.2.	Afstemming uitvoerende partijen	33
3.2.3.	Afspraken en bekostiging uitvoerende partijen.....	33
3.3.	Waarom is voor deze strategie gekozen?.....	34
3.3.1.	Overwegingen	34
3.4.	Toetsing aan normenkader	34
3.5.	Tussenconclusie	35
4.	Bevindingen uitvoering	36
4.1.	Inleiding	36
4.2.	Gemeentelijke beleidsuitvoering.....	36
4.2.1.	MOOVE.....	36
4.2.2.	Het Sportbedrijf.....	37
4.3.	Uitvoering door partners	38
4.3.1.	Sportscholen en -verenigingen.....	38
4.3.2.	Scholen.....	41
4.3.3.	Werkgroep Preventie	41
4.3.4.	Project JONG	42
4.4.	Kosten uitvoering	42
4.5.	Belangrijkste wijzigingen in de uitvoering	43
4.6.	Toetsing aan normenkader	43
4.7.	Tussenconclusie	44
5.	Bevindingen resultaat	45
5.1.	Inleiding	45
5.2.	Resultaten algemeen	45
5.2.1.	Resultaten blijkend uit de gezondheidsmonitor van de GGD	45

5.2.2. Programmabegroting	46
5.2.3. Verantwoording Oosterhout in Beweging en MOOVE	46
5.3. Resultaten specifieke beleidsdoelstellingen	48
5.4. Toetsing aan normenkader	48
5.5. Tussenconclusie	50
6. Conclusies en aanbevelingen	51
6.1. Conclusies beleidsdoelstellingen	51
6.2. Aanbevelingen beleidsdoelstellingen	52
6.3. Conclusies uitvoeringsstrategie	52
6.4. Aanbevelingen uitvoeringsstrategie	53
6.5. Conclusies uitvoering	54
6.6. Aanbevelingen uitvoering	55
6.7. Conclusies resultaten	55
6.8. Aanbevelingen resultaten	56
6.9. Opvolging aanbevelingen 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' (Rekenkamer West-Brabant, 2013).....	56
7. Reactie College op conceptrapport	57
8. Nawoord	59

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording	60
Bijlage 2 Literatuurlijst	61

1. Inleiding

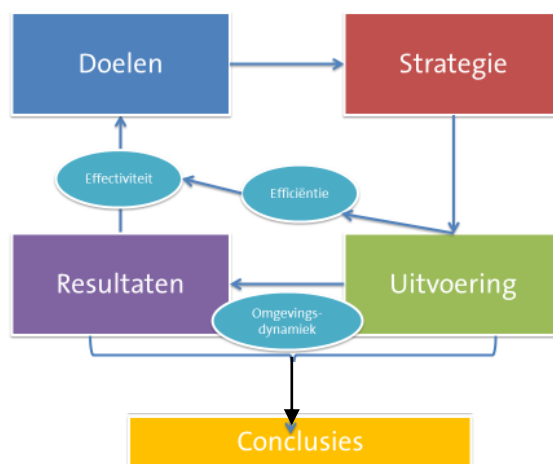
In de onderzoeksperiode 2014 tot en met 2017 gold in Oosterhout de Sportnota 'Samen werken aan sport en bewegen'. In deze beleidsnota worden de ambities die de gemeente Oosterhout met sporten en bewegen heeft uiteengezet. De nota is een nadere precisering van de Visie op sporten en bewegen (2013) en stelt vooral het maatschappelijk effect van sport centraal. Sport en bewegen vormen een belangrijk instrument bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), zoals genoemd in het beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning 2012-2015. Het bevorderen van leefbaarheid, sociale samenhang, participatie en zelfredzaamheid staan hierin centraal. Op al deze gebieden kunnen sport en beweging van invloed zijn.

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek is als volgt geformuleerd:

In hoeverre is het sportbeleid van de gemeente Oosterhout als doelmatig en effectief aan te merken en in hoeverre zijn de aanbevelingen uit het rapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' (Rekenkamer West-Brabant, 2013) opgevolgd?

1.1. Onderzoekmodel

Het onderzoek is opgezet als een ex-post rekenkameronderzoek. De 'beleidscyclus' is toegepast als conceptueel model om inzicht te krijgen in het beleid, de strategie, de uitvoering en de resultaten. Op basis van deze vier aspecten zijn de doeltreffendheid en de doelmatigheid onderzocht van het gemeentelijk sportbeleid in Oosterhout. In het schema hieronder wordt de beleidscyclus nader toegelicht.

Beleid/Doelen

Doelen worden bij voorkeur in duidelijke indicatoren vertaald (kwantitatief of kwalitatief). Bij doelen wordt verwacht dat deze zijn vertaald in maatschappelijke effecten (outcome) en dat zij de grondslag vormen voor de uitvraag of opdrachtformulering aan de gemeentelijke organisatie en partners betrokken bij de uitvoering. Van beleidskaders mag verwacht worden dat deze een goede probleembeschrijving -en analyse bevatten op grond waarvan doelen en strategie zijn vastgesteld.

Uitvoeringsstrategie

De strategie betreft de voorgenomen wijze van beleidsuitvoering; de veronderstelling is dat met behulp van de strategie de beleidsdoelen gerealiseerd zullen worden. De strategie omvat het instrumentarium en de wijze waarop de uitvoering van het beleid is georganiseerd. Dit laatste omvat vooral de concretisering van de gemeentelijke rollen in regie en uitvoering en de aanduiding van de rollen van externe uitvoerders van beleid. Hierin dient ook de rol van de gemeenteraad te worden omschreven, bijvoorbeeld het punt van de informatievoorziening door B&W aan de gemeenteraad (monitoring van doelbereik en uitvoering).

Uitvoering

Dit betreft de daadwerkelijke uitvoering van het beleid door de gemeente en de partners van de gemeente. Het gaat om inzicht in alle uitgevoerde activiteiten. Daarnaast dient inzicht te worden gegeven in de uitvoeringskosten. Het komt ook vaak voor dat gedurende beleidsperiodes de uitvoering wordt aangepast aan nieuwe inzichten. Als activiteiten niet zijn uitgevoerd zoals vooraf afgesproken, dan dient aangegeven te worden wat daarvan de redenen zijn geweest.

Resultaten

Met de resultaten wordt inzicht gegeven in de uitkomsten van het beleid. Deze worden verwoord op basis van de beleidsdoelstellingen. Uitkomsten zijn bijvoorbeeld de output, zoals het aantal mensen dat is bereikt. Als we kijken naar de maatschappelijke opbrengsten of outcome van beleid dan bedoelen we daarbij de resultaten op het niveau van de bevolking als geheel, bijvoorbeeld het aantal leden van een sportvereniging.

Effectiviteit

De effectiviteit is de mate waarin de resultaten overeenkomen met de doelstellingen. Beleid is effectief als met de resultaten alle geformuleerde doelen worden bereikt.

Efficiëntie

Efficiëntie is een afgeleide van de effectiviteit. Efficiëntie of doelmatigheid is de mate van gebruik van middelen om een bepaald doel te bereiken. Een beleid wordt efficiënt genoemd als het ten opzichte van een norm weinig middelen gebruikt of als de baten de kosten overtreffen.

Omgevingsdynamiek

Met omgevingsdynamiek worden de externe factoren en risico's bedoeld die de gemeente niet in de hand heeft. Het gaat dan bijvoorbeeld om veranderende wet- en regelgeving of een maatschappelijk fenomeen dat de gemeente niet van te voren heeft kunnen voorzien. Deze effecten kunnen positief of negatief zijn.

1.2. Onderzoeksvragen

Op basis van de beleidscyclus zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Heeft de gemeente Oosterhout een duidelijk sportbeleid geformuleerd en zo ja, welke motieven liggen hieraan ten grondslag? Dit kan zijn uit noodzaak (omdat het moet), omdat het inhoudelijk meerwaarde oplevert of omdat het efficiënt is. In geval van beleid kijken wij of er aandacht is voor:

- a. Een analyse van de sportbeoefening door de bevolking
 - b. Duidelijke kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen (SMART geformuleerd)
 - c. Een beleid dat gebaseerd is dan wel aansluit op bij landelijk of provinciaal stimuleringsbeleid
 - d. Opvolging van de aanbevelingen uit het rapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' (Rekenkamer West-Brabant, 2013)
2. Heeft de gemeente Oosterhout een duidelijk instrumentarium gekozen om het beleid te organiseren en uit te voeren? Te denken valt aan:
 - a. Een regulier overleg met uitvoerende partijen
 - b. Afspraken / contracten / subsidies uitvoerende partijen
 - c. Overwegingen op basis waarvan de afspraken / contracten / subsidies zijn gekozen, ook inzake accommodaties en voorzieningen
 3. Waarom is voor dit instrumentarium gekozen? Waren er andere opties / alternatieven?
 4. Hoe heeft de uitvoering van het beleid daadwerkelijk plaatsgevonden zoals vooraf overeengekomen? Wij richten daarbij onze aandacht op:
 - a. Uitvoering afspraken door gemeente en partners
 - b. Kosten van de uitvoering
 - c. Wijzigingen in de uitvoering
 5. Wat waren de (eventuele onvoorziene) resultaten van de uitvoering in termen van output en outcome? Te denken valt aan:
 - a. De mate van sportbeoefening van de bevolking (gedifferentieerd naar leeftijdscategorie)
 - b. Toegankelijkheid van sportvoorzieningen
 - c. Realisatie van programma's en projecten
 6. Hoe effectief was het beleid? Hierbij bekijken wij of de beleidsdoelstellingen behaald zijn en richten wij ons op:
 - a. De behaalde kwalitatieve resultaten in relatie tot de doelstellingen
 - b. De behaalde kwantitatieve resultaten in relatie tot de doelstellingen
 7. Hoe efficiënt is het sportbeleid van de gemeente Oosterhout? Dit valt onder andere te bepalen door:
 - a. De uitgaven af te zetten tegenover de opbrengsten
 - b. Alternatieven te beschouwen
 - c. Verloop van de samenwerking met diverse partijen

1.3. Normenkader

Aspect	Norm
Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente heeft doelstellingen en een visie geformuleerd t.a.v. het sportbeleid. ▪ De raad heeft het sportbeleid vastgesteld ▪ Er heeft een gedegen analyse plaatsgevonden van de sportbeoefening door de bevolking ▪ De resultaten van deze analyse zijn herleidbaar in het beleid ▪ De aanbevelingen uit het rapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' (Rekenkamer West-Brabant, 2013) zijn terug te vinden in het beleid ▪ De doelstellingen zijn duidelijk voor de gemeenteraad, het college,

Aspect	Norm
	<p>de ambtelijke organisatie en de partners die beleidsactiviteiten uitvoeren</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De doelstellingen en effecten zijn SMART geformuleerd: <ul style="list-style-type: none"> - Specifiek: er is sprake van omschreven doelgroepen - Meetbaar: de doelstellingen zijn meetbaar - Acceptabel: de doelstellingen worden door de raad en de uitvoeringspartners onderschreven - Realistisch: de doelstellingen kunnen met de beschikbare middelen en voorzieningen worden behaald - Tijdgebonden: het is duidelijk wanneer de doelstellingen moeten worden behaald
Strategie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente heeft per speerpunt haar doelstelling gekoppeld aan een uitvoeringsstrategie ▪ De uitvoeringsinstrumenten zijn beschreven ▪ Het is duidelijk welke partner(s) de instrumenten zullen uitvoeren ▪ De gemeente heeft de uitvoering vastgelegd in afspraken, contracten of subsidiebeschikkingen ▪ Uitvoerende partners hebben de uitvoeringsinstrumenten opgenomen in hun jaarplanning
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitvoerende partijen (inclusief de gemeente) hebben in jaarlijkse managementrapportages aan de gemeente(raad) gerapporteerd ▪ De beleidsuitvoering heeft plaatsgevonden zoals afgesproken ▪ Indien van de uitvoeringsstrategie is afgeweken is dat beredeneerd gebeurd in overleg met de gemeente
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente en de gemeentelijke partners maken (periodiek) inzichtelijk welke resultaten zijn bereikt met behulp van managementrapportages en evaluaties ▪ Er is bewijslast waaruit blijkt in hoeverre doelstellingen en maatschappelijke effecten worden bereikt: <ul style="list-style-type: none"> - Het beleid en de uitvoering zijn geëvalueerd - De bewijslast is plausibel (volgt uit onderzoek, is onderbouwd en wordt erkend) ▪ De gemeentelijke doelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten worden gerealiseerd ▪ De raad wordt geïnformeerd over de behaalde resultaten en toetst deze aan de door de raad gestelde kaders
Doeltreffendheid (Effectiviteit)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De resultaten komen kwalitatief overeen met de doelstellingen ▪ De resultaten komen kwantitatief overeen met de doelstellingen
Doelmatigheid (Efficiëntie)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is sprake van een zeker evenwicht tussen de kosten en de behaalde resultaten (baten) ▪ Het beleid kent een soepele uitvoering en procesgang met uitvoeringspartners

2. Bevindingen beleidsdoelstellingen

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk beschouwen we het eerste element van de beleidscyclus, de beleidsdoelstellingen. Beleidsdoelstellingen zijn de resultaten die met het beleid worden nagestreefd. Deze worden bij voorkeur in duidelijke indicatoren vertaald (kwantitatief of kwalitatief). We verwachten dat beleidsdoelstellingen zijn vertaald in maatschappelijke effecten (outcome) en dat zij de grondslag vormen voor de uitvraag of opdrachtformulering aan de gemeentelijke organisatie en partners betrokken bij de uitvoering. Van beleidskaders mag worden verwacht dat deze een goede probleembeschrijving en -analyse bevatten op grond waarvan doelen en strategie zijn vastgesteld. Er wordt afgesloten met een toetsing aan de normen en een tussenconclusie.

De onderzoeksvraag die in dit hoofdstuk wordt beantwoord is: *heeft de gemeente Oosterhout een duidelijk sportbeleid geformuleerd en zo ja, welke motieven liggen hieraan ten grondslag?*

Daarbij kijken wij of er aandacht is voor:

- Aansluiting bij landelijk/provinciaal/regionaal beleid (paragraaf 2.2)
- Duidelijke (SMART geformuleerde) kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen (paragraaf 2.3)
- Een analyse van de sportbeoefening door de bevolking en motieven voor de gemaakte keuzen (paragraaf 2.4)
- Opvolging van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' (paragraaf 2.5)

2.2. Aansluiting bij landelijk / provinciaal / regionaal beleid

Oosterhout sluit zich aan bij landelijk en provinciaal sportstimuleringsbeleid¹ en voert ook onderdelen van het sportbeleid uit in regionaal verband zoals bijvoorbeeld het sportloket. Zo zet de gemeente buurtsportcoaches in via het programma Brede Buurt. De inzet van de buurtsportcoaches wordt door het beleid van het ministerie van VWS gestimuleerd (zie kader 1).

Kader 1

Sport en Bewegen in de Buurt; aan de slag met de buurtsportcoach (i.o.v. het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2012)

Het ministerie van VWS streeft naar de realisatie van meer combinatiefuncties die met een verbrede inzet nog meer mensen laten sporten en bewegen in de buurt; de zogeheten 'buurtsportcoaches'. Doel is om de sportsector beter te verbinden met andere sectoren in de samenleving en verschillende doelgroepen in de buurt daadwerkelijk aan het bewegen te krijgen. In opdracht van VWS hebben het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) een 'Buurtscan Sport' ontwikkeld, zodat gemeenten hier samen met relevante lokale partijen en netwerken lokaal en gedragen beleid op maat op kunnen maken. Bij de scan wordt gekeken naar welke maatschappelijke thema's in een buurt spelen, waar organisaties en inwoners in de buurt behoefte aan hebben en waar inwoners nog onvoldoende sporten en bewegen. Het zo ontwikkelde beweegaanbod krijgt daadwerkelijk vorm en uitvoering door de buurtsportcoaches.

De landelijke Werkgroep flankerend beleid buurtsportcoaches heeft hiervoor een aantal handreikingen en modellen ontwikkeld en is tevens adviserend.

¹ Er is geen landelijk dwingend kader voor sportbeleid, wel hebben Rijk en provincies stimuleringsregelingen waarmee het gemeenten in staat stelt sportbeleid te voeren.

De provincie Noord-Brabant heeft een tijdelijke programmaorganisatie in het leven geroepen om het sportbeleid te stimuleren. De wijze waarop is vastgelegd in de provinciale sportnota (zie kader 2). Een van de uitvloeisels daarvan is het sportloket dat zich richt op het toeleiden van mensen met een beperking naar sportverenigingen. Het sportloket is één van de instrumenten die genoemd wordt in het gemeentelijk sportbeleid.

Kader 2

Sportplan Provincie Noord-Brabant 2016

De Provincie Brabant wil een rol spelen in het versterken en verbinden van topsport en breedtesport. Zij ziet sport als een belangrijke motor achter de ontwikkeling van Brabant. Sport is goed en gezond voor inwoners, gezonde mensen en sportieve evenementen dragen bij aan een bruisende provincie, sport trekt bedrijvigheid en toerisme aan en sport verbreedert en bevordert de sociale samenhang. Met het Sportplan wil de Provincie bijdragen aan een toename van het aantal Brabantse sportbeoefenaars, ook met een psychische of lichamelijke beperking. Het basisonderwijs zorgt voor een sportklimaat, waarin kinderen al vroeg kennismaken met sport. Gemeenten spelen daar met hun sportbeleid op in. De Provincie richt sportloketten op, die gemeenten met kennis en capaciteit behulpzaam zijn bij het ontwikkelen van meer sportactiviteiten. Ten tweede noemt de Provincie dat sport een veel belangrijkere rol in de Brabantse economie kan spelen dan nu het geval is. Door meer evenementen voor een groot publiek te organiseren zal de economische betekenis van en voor de sport groeien.

In het Sportplan zijn zeven sporten genoemd waarmee de Provincie in samenwerking met de sportverenigingen, sportbonden, Sportservice Noord-Brabant en gemeenten bovenstaande ambities wil verwerkelijken; atletiek, hockey, paardensport, turnen, voetbal, wielrennen en zwemmen. De Provincie ondersteunt nieuwe initiatieven in de zeven kernsporten als die bijdragen aan topsport en zorgen voor een beter en breder sportklimaat. Per sport is een plan gerealiseerd, met de volgende accenten qua inzet:

- Accommodaties voor topsport: de Provincie ondersteunt sportverenigingen en sportbonden bij het geschikt maken van accommodaties voor topsport(wedstrijden). Omdat in deze accommodaties ook veel breedtesport kan worden beoefend, snijdt het mes aan twee kanten. Ten slotte steken alle partijen energie in de ontwikkeling van zogenaamde fieldlabs, waar in multidisciplinaire samenwerkingen onderzoek op het terrein van topsport plaatsvindt.
- Evenementen voor topsport: om meer en verschillende soorten (internationale) sportevenementen te realiseren, wil de Provincie daaraan een bijdrage leveren in de vorm van sponsoring.
- Talentontwikkeling: er komen gezamenlijke initiatieven die zich toelagen op coördinatie en begeleiding om nieuwe talenten op te leiden.

Via de subsidieregeling Sport is circa 40 miljoen euro beschikbaar voor bovenstaande pijlers. Bij elke bijdrage aan de topsport stelt de Provincie dat er ook activiteiten voor een groter publiek worden georganiseerd.

2.3. Gemeentelijke beleidsdoelen

De gemeente kent een door de raad vastgesteld beleidskader (mede) gericht op sport: de beleidsnota Samen werken aan sporten en bewegen. Daarnaast kent de gemeente een door het college vastgesteld beleidskader op uitvoeringsniveau: het beleidskader Brede Buurt, buurtsport- en buurtsportcultuurcoaches. Onderstaand is per nota aangegeven welke doelstellingen en beoogde resultaten daarin zijn opgenomen.

2.3.1. Beleidsnota Samen werken aan sporten en bewegen

De algemene doelstelling voor het sportbeleid in Oosterhout in de onderzochte periode was: *'het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout. Dit is van belang zowel uit het oogpunt van volksgezondheid als vanuit sociaal perspectief (voorkomen maatschappelijk isolement, bevorderen integratie, tegengaan overlast)'*. In de sportnota worden per thema de volgende beoogde resultaten genoemd:

Thema 1: Meer Oosterhouters in beweging

- Als het gaat om sportdeelname en bewegen, wil de gemeente Oosterhout minimaal voldoen aan het landelijk gemiddelde. De landelijke percentages voor beweegnorm, fitnorm en combinorm liggen voor volwassenen respectievelijk op 60 procent, 21 procent en 67 procent. Deze percentages zijn sinds 2006 redelijk stabiel (Bron: TNO: trendrapport Bewegen en Gezondheid).²

Thema 2: De spelers op het speelveld

- Het gemeentebestuur ondersteunt actief initiatieven om de krachten van de Oosterhoutse sportverenigingen bij elkaar te brengen.
- Minimaal één keer per jaar vindt er, onder regie van de sportmakelaar en/of Oosterhout in Beweging, een sportbeurs plaats, waarin – aan de hand van een aantal thema's – vraag en aanbod vanuit de Oosterhoutse sportwereld met elkaar worden gematched. Deze informatie is met name ook gericht op en toegankelijk voor jongeren uit Oosterhout.
- De mogelijkheden worden verkend om voorlichting over sporten en bewegen in Oosterhout centraal via één website/portal aan te bieden.

Thema 3: De maatschappelijke betekenis van sport

Algemeen beleid:

- Buitenaccommodaties staan, voor zover uit het oogpunt van bespelingsintensiteit verantwoord is, open voor andere (maatschappelijke) gebruikers dan de reguliere sportverenigingen. De gemeente maakt hierover nadere afspraken met de hoofdgebruiker van de accommodatie.
- Bij de aanleg van nieuwe woonwijken dan wel herontwikkeling/reconstructie van bestaande woonwijken wordt letterlijk en figuurlijk ruimte gemaakt voor (meer) mogelijkheden voor speelgroen. Bij de herontwikkeling van Slotjes-Midden is dit nadrukkelijk een aandachtspunt.
- Behalve het centrum krijgen ook de stadsdelen noord en zuid en de kerkdorpen de beschikking over een openbare, laagdrempelige (buiten)sport- en spelvoorziening. Hiermee wordt in de gemeentelijke investeringsplanning rekening gehouden.

² Nederland kende drie normen voor gezond bewegen: de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, die adviseerde op minstens vijf dagen per week minimaal een half uur matig intensief te bewegen door bijvoorbeeld stevig door te lopen; de Fitnorm die aangaf op minstens drie dagen per week minimaal twintig minuten zwaar intensief te bewegen door bijvoorbeeld hard te lopen; en de Combinorm, waarvoor je aan de beweegnorm en/of fitnorm moest voldoen. Inmiddels zijn deze normen sinds augustus 2017 door de Gezondheidsraad, na 20 jaar, aangepast aan de nieuwste inzichten. De drie verschillende normen zijn samengevoegd in de beweegrichtlijnen. Eén set richtlijnen dus voor de verschillende soorten inspanningen (van matig intensief tot zwaar intensief). Ook wordt er geen onderscheid meer gemaakt in het advies voor volwassenen en ouderen, behalve dat voor deze laatste groep tevens balansoefeningen worden aangeraden.

- In overleg met de betrokken maatschappelijke partners worden de mogelijkheden onderzocht om, naast de mountainbikeroute, in Oosterhout te komen tot een aantal wandel- en/of hardlooproutes. De oevers van het Wilhelminakanaal en de "groene ruggengraat" van de stad (parkenreeks) bieden daartoe uitgelezen mogelijkheden.
- Sportverenigingen en commerciële aanbieders maken, daarin ondersteund door de sportmakelaar, werk van één of meer projecten om Oosterhouters kennis te laten maken met sporten en bewegen. Dergelijke projecten dienen eigentijds en flexibel te zijn. Dat kan bijvoorbeeld via (gebiedsgerichte) sportkennismakings-programma's. In 2015 gaat het eerste kennismakingsproject van start.

Jeugd (tot twaalf jaar):

- Op vier basisscholen is een binnenschools sportprogramma gerealiseerd.
- Er worden jaarlijks minimaal vier bijeenkomsten/workshops aangeboden ten behoeve van deskundigheidsbevordering van (nieuwe) basisschooldocenten op het gebied van sport en bewegen.
- Er zijn vier sportorganisaties ondersteund in het ontwikkelen van een sportief aanbod, dat onderdeel uitmaakt van het binnenschools sportprogramma.
- Er wordt jaarlijks minimaal één bijeenkomst/workshop aangeboden ten behoeve van deskundigheidsbevordering van sportorganisaties op het gebied van sporteducatie.
- Vanaf 2014 is er een basis ondersteuningsaanbod op het gebied van sport en bewegen beschikbaar voor alle basisscholen in de gemeente Oosterhout.
- Er zijn minimaal 450 verschillende sport- en beweegactiviteiten aangeboden per jaar.
- Minimaal zestig procent van de leerlingen van de deelnemende basisscholen heeft deelgenomen aan een van de aangeboden naschoolse activiteiten.
- Minimaal 25 procent van de activiteiten is uitgevoerd of ondersteund met medewerking van sportverenigingen en/of ouders.
- Het is zaak de effectiviteit van het aanbod van Oosterhout in Beweging (OIB) goed te monitoren. De activiteiten dienen vooral aangeboden te worden in die wijken waar de sportdeelname laag is en er relatief weinig kinderen lid zijn van een sportvereniging.
- De buurtcoaches zijn toegerust om ongewenst gedrag te signaleren. Zo nodig verwijzen zij door naar de sociale wijkteams, welzijnswerk of onderwijs. Hierover zijn werkafspraken met de betrokken instellingen gemaakt.
- De gemeente en de schoolbesturen gaan met elkaar het gesprek aan over (de consequenties van) het advies om in het primair onderwijs het aantal lessen bewegingsonderwijs uit te breiden. Bijzondere aandacht is er daarbij voor de kwaliteit van het bewegingsonderwijs en voor de accommodatiebehoefte. Daarbij is voor de gemeente vertrekpunt dat een extra beroep op sportaccommodaties vanuit het primair onderwijs moet worden opgevangen binnen het bestaande aanbod. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar reguliere sportaccommodaties, maar ook naar de openbare ruimte en spelen- en trapveldjes. Daarnaast is het van belang dat deze voorzieningen blijvend worden benut. Goed onderhoud is daarvoor een absolute vereiste. In het beleid op het gebied van onderhoud wordt dan ook specifiek aandacht besteed aan openbare sportvoorzieningen.

Senioren:

- De deelname van ouderen aan activiteiten voor sport en bewegen (cijfers 2009) ligt boven het landelijk gemiddelde (cijfers 2011). De ambitie is erop gericht dit zo te houden. Landelijk voldoet 49 procent aan de beweegnorm, 11 procent aan de fitnorm en 56 procent aan de combinorm (TNO: Trendrapport Bewegen en Gezondheid 2011). Oosterhout scoort hier respectievelijk 72 procent (Bron: GGZ gezondheidsprofiel 2011), 42 en 72 procent (bron: Gezondheidsenquête GGD).
- In 2014 is er op buurt- en wijkniveau een op senioren gericht aanbod ontwikkeld, dat in de jaren tot en met 2016 verder wordt uitgerold (bijvoorbeeld "senior helpt senior").
- Er is een gemeentebreed aanbod van beweegprogramma's voor senioren.

Mensen met een beperking:

- In 2014 is er op buurt- en wijkniveau een op aangepast sporten gericht aanbod ontwikkeld, dat in de jaren tot en met 2016 verder wordt uitgerold (bijvoorbeeld door samenwerking te ontwikkelen met de in de buurt en wijken aanwezige instellingen).
- Er is een herkenbaar en toegankelijk aanspreekpunt (sportloket) dat fungeert als vraagbaak en bemiddelaar voor individuele vragen op het gebied van aangepast sporten en bewegen.
- Er is een gemeentebreed aanbod van beweegprogramma's voor mensen met een functiebeperking.
- Er worden maatregelen getroffen speelplekken (meer) toegankelijk te maken voor kinderen met een beperking.

Jongeren (12 tot en met 18 jaar):

- De deelname van jongeren (12-17 jaar) aan activiteiten voor sport en bewegen komen minimaal op het landelijk gemiddelde. Landelijk voldoet 17,8 procent aan de beweegnorm, 44,3 procent aan de fitnorm en 52,2 procent aan de combinorm. Over sportdeelname van jongeren van 12 tot en met 18 jaar zijn geen lokale gegevens bekend. In Oosterhout voldoet 22 procent van de jongeren aan de beweegnorm (Bron: GGD Gezondheidsenquête 2012).
- Er komt, op het niveau van verenigingen, meer aandacht voor de opvang van jongeren die afhaken.

Sport, bewegen en gezondheid:

- In 2014 zijn er, in samenspraak tussen alle maatschappelijke partners, projecten opgestart die een brug slaan tussen volksgezondheid enerzijds en sporten en bewegen anderzijds.

Thema 4: Sportaccommodatiebeleid

- Deze sportnota wil een begin maken met het nieuwe accommodatiebeleid door een aantal uitgangspunten voor te leggen. Beoogd resultaat is dat het college na vaststelling van deze nota door de gemeenteraad de projectopdracht voor het accommodatiebeleid vaststelt.

Op de volgende pagina is weergegeven in welke mate deze resultaten specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden zijn.

Thema	Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Realistisch	Tijdgebonden
1	+	+	+	+/-	-
2	+	+/-	+	+	+/-
3	+	+	+	+/-	+/-
4	+	+	+	+	+

Specifiek, meetbaar en acceptabel

Over het algemeen is er een goede score zichtbaar. Alle doelen zijn specifiek, grotendeels meetbaar en acceptabel. Er is een aantal meetbare effectindicatoren opgesteld zoals bijvoorbeeld het voldoen aan de beweegnormen. Verder valt op dat veel van de resultaten acties betreffen zoals 450 sport-en beweegactiviteiten. Bij een aantal resultaten is de meetbaarheid beperkt zoals het verkennen van de mogelijkheden voor een portal waarmee voorlichting over sporten en bewegen centraal wordt aangeboden.

Realistisch

De effectindicatoren zijn realistisch: er wordt gerefereerd aan landelijke gemiddelden in combinatie met de realisatiecijfers in Oosterhout. Deze liggen niet te ver uiteen en zijn daarmee haalbaar. Alleen blijkt dat de normen sinds 2017 niet meer gehanteerd worden door de Gezondheidsraad omdat deze zijn aangepast. Daardoor worden ze minder goed te meten omdat het waarschijnlijk is dat in de landelijke gegevensset die gevuld wordt vanuit de GGD-monitor geen ruimte meer is om op deze indicatoren te meten.

Tijdgebonden

De meeste resultaten zijn minder tot weinig tijdgebonden. Specifieke jaartallen of periodes worden weinig genoemd. Voor sommige resultaten geldt dat zij jaarlijks gerealiseerd moeten worden, bijvoorbeeld jaarlijks minstens vier bijeenkomsten voor deskundigheidsbevordering van basisschooldocenten.

2.3.2. Beleidskader Brede Buurt, buurtsport- en buurtsportcultuurcoaches (2016)

Met het beleidskader Brede Buurt borduurt de gemeente Oosterhout voort op het concept van buurtsportcoaches van het ministerie van VWS (2012). Aan de hand van twee specifieke programma's (zie 3.2.1. Instrumentarium) zijn de volgende beleidsdoelen opgesteld:

1. Algemeen:

- Oosterhouters kunnen zo lang mogelijk zelfstandig meedoen in de samenleving.
- De ontwikkeling van alle Oosterhouters op het vlak van sport & bewegen en kunst & cultuur is bevorderd, waarbij de nadruk ligt op kwetsbare groepen.
- Bevorderen van een sportieve, creatieve en vitale samenleving waarin iedereen kan kiezen voor een actieve, gezonde en gevarieerde leefstijl.
- De sociale, fysieke en cognitieve competenties van kwetsbare jongeren tot 13 jaar zijn vergroot.
- De leefbaarheid in kwetsbare buurten en wijken is verbeterd.

2. Stadsbrede programmering:

- Initiatieven op het gebied van sport & bewegen en kunst & cultuur zijn gestimuleerd en initiatiefnemers zijn wegwijs gemaakt binnen Oosterhout.
- Het samenhangend aanbod van culturele en sportieve activiteiten is geprofessionaliseerd en uitgebreid.
- Het Oosterhoutse culturele en sportieve veld is versterkt en maatschappelijk ondernemerschap is bevorderd.
- Beschikbare ruimtes/accommodaties worden optimaal benut.
- De samenhang en verbindingen tussen kunst & cultuur, onderwijs, welzijn & zorg, sport & bewegen en bedrijfsleven zijn bevorderd.
- De stad heeft voor het publiek een veelzijdig, divers en interessant aanbod van culturele en sportieve programma's georganiseerd en geprogrammeerd door een breed scala van organisaties en individuen.

3. Binnenschools / Basisaanbod primair onderwijs:

- De ontwikkeling, verdieping en vernieuwing van het curriculum voor de leergebieden kunstzinnige oriëntatie en bewegingsonderwijs zijn bevorderd en gericht op de realisatie van een doorlopende leerlijn.
- Taalachterstanden zijn tegengegaan en mediawijsheid is bevorderd.
- De vakinhoudelijke deskundigheid van leerkrachten op het gebied van sport en bewegen, cultuureducatie, leesbevordering en mediawijsheid is bevorderd.
- De relatie tussen scholen met hun sportieve en culturele omgeving is versterkt ten behoeve van de ontwikkeling van de leerling.
- Sport- en cultuurorganisaties zijn gestimuleerd in het voeren van een beleid gericht op educatie en participatie van de jeugd. Zij zijn ondersteund in het ontwikkelen van een aanbod dat is afgestemd op de kerndoelen van het primair onderwijs.
- De samenwerking van peuterspeelzalen, kinderopvang en primair onderwijs (PO) met de diverse actoren in de wijk is bevorderd.
- De cultuur-, sport- en beweegcompetenties van de leerlingen zijn verbeterd.

4. Naschools:

- De naschoolse activiteiten bieden een logisch vervolg op het binnenschoolse programma.
- Deelname van Oosterhoutse kwetsbare jeugd aan naschoolse activiteiten op het gebied van sport, bewegen, kunst en cultuur is bevorderd.
- Jeugd tot 13 jaar met opvallend gedrag is gesignaleerd en waar nodig wordt er hulp bij gehaald of doorverwezen.
- Ouder- en wijkbetrokkenheid is bevorderd.
- Beschikbare ruimtes/accommodaties worden optimaal benut.
- De samenwerking van peuterspeelzalen, kinderopvang en primair onderwijs (PO) met de diverse actoren in de wijk zijn bevorderd.

5. Loketfunctie / Makelaarsrol:

- Er is een loketfunctie voor vragen en bemiddeling op het gebied van individuele sport- en beweegbehoeften.
- Mensen met een afhankelijkheidsrisico hebben een geschikte sport- of beweegmogelijkheid gevonden.

6. Sport en cultuur voor specifiek publiek:

- Overgewicht en vereenzaming zijn tegengegaan en eigen verantwoordelijkheid is bevorderd.
- Maatschappelijke participatie is bevorderd met specifieke aandacht voor jongeren (13 t/m 25 jaar), ouderen (65-plus) en mensen met een functiebeperking.
- Specifieke categorieën (bijv. ouderen en mensen met een functiebeperking) worden behoeftegestuurd in "beweging" gebracht.
- Meerdere verenigingen zijn actief op het gebied van aangepast sporten.

Onderstaand is weergegeven in welke mate deze resultaten specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden zijn.

Thema	Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Realistisch	Tijdgebonden
1	-	-	+	+/-	-
2	-	-	+	+/-	-
3	-	-	+	+/-	-
4	-	-	+	+/-	-

Specifiek en meetbaar

Over het algemeen zijn de resultaten weinig specifiek, zoals het optimaal benutten van beschikbare ruimtes en accommodaties of de naschoolse activiteiten bieden een logisch vervolg op het binnenschoolse aanbod. Veel van de resultaten zijn zo geformuleerd en daarmee niet meetbaar. De gemeente verklaart dit doordat een inhoudelijke verschuiving (focus op kwetsbare doelgroepen) heeft plaatsgevonden en minder de nadruk is gelegd op kwantitatieve doelstellingen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Programma van Eisen de Brede Buurt (2013-2016).

Acceptabel en realistisch

De resultaten komen overeen met de prioriteiten die door partners benoemd worden. De resultaten zijn gedeeltelijk realistisch te noemen. Dit komt vooral doordat ze in beperkte mate specifiek zijn. Dat maakt het echter ook eenvoudiger om ze te realiseren, immers veel van de activiteiten kunnen bijdragen aan de resultaten.

Tijdgebonden

De meeste resultaten zijn niet tijdgebonden. Specifieke jaartallen of periodes worden weinig genoemd.

2.4. Analyse sportbeoefening en motieven voor beleidskeuzes

2.4.1. Analyse sportbeoefening

De gemeente beschikt niet over een (diepgaande) analyse van sportbeoefening uitgesplitst naar sport. Gekozen is voor de meting van de GGD waarin nagegaan wordt in welke mate inwoners voldoen aan de beweeg-, fit- en combinorm. Van het eigen sportbedrijf ontvangt de gemeente cijfers over aantallen bezoekers van het zwembad en deelnemers aan het verdere aanbod dat het zwembad biedt. Daarnaast dienen sportverenigingen bij een subsidieaanvraag aan te geven uit hoeveel (jeugd)leden de vereniging bestaat. Op basis van deze informatie is een

(gedeeltelijke) analyse mogelijk over wat de sportbeoefening van de gesubsidieerde sport is.

In de sportnota zijn per doelgroep (o.a. jongeren, ouderen) resultaten geformuleerd als het gaat om het voldoen aan de beweeg, fit- en combinorm. Daarbij is bij een aantal doelgroepen deels of volledig aangegeven in welke mate deze doelgroepen nu voldoen aan deze normen. In het beleidskader Brede Buurt is nauwelijks sprake van een analyse. Deels omdat het een beleidskader betreft dat breder is dan sportbeleid en deels omdat het ontbreekt.

2.4.2. Motieven

Het gemeentebestuur wil met de sportnota nieuwe impulsen geven aan het sportbeleid in Oosterhout. De algemene doelstelling voor het beleid, het bevorderen van sportdeelname door inwoners vanuit zowel het oogpunt van volksgezondheid als sociaal perspectief, verklaart waarom in de nota vooral het maatschappelijk effect van sport centraal wordt gesteld. Daarnaast benoemt het college de volgende rode draden die door de sportnota lopen:

- 1) Financiën op orde: ook de sportsector moet bijdragen aan het ombuigen van de begroting, onder andere als gevolg van rijksbezuinigingen.
- 2) Naar een duurzaam voorzieningenniveau: (een afgewogen en evenwichtig beleid omtrent) voldoende, adequate en toekomstbestendige sportvoorzieningen maken van Oosterhout een aantrekkelijke Familiestad.
- 3) Naar een ander samenspel met de samenleving: de nota is geschreven vanuit de verschuivende rol van de overheid die vooral ondersteunt, faciliteert, ontwikkelingen mogelijk maakt en verbindingen legt. Dit biedt maatschappelijke partners meer ruimte om initiatieven te ontwikkelen.

Tot slot blijkt uit de Visie op sport en bewegen in Oosterhout (2013) dat een aantal trends en ontwikkelingen van belang zijn:

- Men is minder gebonden aan een sportvereniging: het ongeorganiseerd sporten kent een hoge vlucht en er is sprake van een 'zap'-cultuur waarbinnen men makkelijker van vereniging wisselt.
- Sport concurreert steeds meer met andere vormen van vrijetijdsbesteding, zeker bij de jongere doelgroep.
- Veel jongeren haken af met sporten op het moment dat ze naar het voortgezet onderwijs gaan.
- Sportverenigingen kunnen steeds moeilijker voldoende vrijwilligers werven en behouden.
- Sporten en bewegen wordt steeds vaker gezien als een zeer belangrijke bijdrage aan een goede gezondheid. Door de stijgende kosten van zorgverzekeringen speelt een financieel aspect hier ook hoe langer hoe meer een rol.
- Ook andere overheden en landelijke sportbonden benadrukken steeds vaker het (maatschappelijk) belang van sport.

Alternatieven voor de gemaakte keuzes in het sportbeleid zijn in de Visie op sport en bewegen (2013) die opiniërend in de raad is ingebracht voorafgaand aan de uiteindelijke sportnota van 2014 worden beperkt genoemd. De gemeente geeft in de visie wel aan

bewust te investeren in de breedte- in plaats van de topsport: "Het gemeentebestuur steekt in op het maatschappelijk belang van sport en daarmee als het ware vanzelf op breedtesport. De middelen die Oosterhout op de begroting beschikbaar heeft voor sport, zullen bij voorkeur hiervoor worden ingezet. Dit betekent dat er in Oosterhout geen gericht topsportbeleid zal worden ontwikkeld. Dat laatste vinden wij de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid, NOC/NSF en de verschillende landelijke sportkoepels. Wel biedt de gemeente, via een aantal voorzieningen (onder andere turnhal, zwemaccommodatie De Warande), in fysieke zin mogelijkheid voor talentontwikkeling. Wie in Oosterhout in bepaalde takken topsport wil beoefenen, hoeft voor trainingsfaciliteiten zijn heil dus niet buiten de gemeentegrenzen te zoeken."

Verder blijkt uit noch de raadsbesluiten noch de beleidsnota's of de interviews dat alternatieven zijn voorgelegd aan de raad.

2.4.3. Samenhang andere beleidsvelden

Het sportbeleid staat niet op zich, maar kent ook een samenhang met andere beleidsvelden. Deze wordt ook onderkend in de sportnota. Sport en bewegen kunnen van grote betekenis zijn bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), waarin het bevorderen van leefbaarheid, sociale samenhang, participatie en zelfredzaamheid centraal staan. Door sport als instrument in te zetten kunnen problemen op andere beleidsterreinen, en daarmee hoge (zorg)kosten, worden aangepakt of voorkomen. Doel van het gemeentelijk beleid is de sportdeelname van Oosterhouters te bevorderen. Zoals beschreven in de sportnota is dit gerelateerd aan verschillende perspectieven:

- Volksgezondheid: sport en bewegen is een belangrijk middel om de eigen gezondheid op peil te houden en is daarmee een beproefd instrument als het om preventie in de gezondheidszorg gaat. Daarnaast kan het een belangrijke rol spelen in de begeleiding van mensen met chronische aandoeningen. Sport is bovendien van groot belang bij de motorische en geestelijke ontwikkeling van kinderen. Hier ligt een nadrukkelijke verbinding met de gemeentelijke Nota volksgezondheidsbeleid Verbinden & Verankeren, die tegelijkertijd met de sportnota verscheen. Inhoudelijke prioriteiten uit deze nota zijn: meer bewegen en gezonder eten, betere psychische gezondheid jeugd, participatie en minder schadelijk alcohol- en drugsgebruik jeugd.
- Overig maatschappelijk domein: sport draagt bij aan het voorkomen van maatschappelijk isolement, bevorderen van integratie, tegengaan van overlast en positioneren in de samenleving. Sport biedt een bijdrage aan het vormingsproces van jonge mensen en levert een bijdrage aan hun geestelijke gezondheid.

2.5. **Opvolging aanbevelingen rekenkameronderzoek 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout'**

In mei 2013 heeft de Rekenkamer West-Brabant een onderzoeksrapportage uitgebracht over de doelmatigheid en effectiviteit van het sportbeleid van de gemeente Oosterhout. Onderstaand is per aanbeveling aangegeven of en zo ja op welke wijze deze is opgevolgd:

1. *"... om in het kader van het nieuwe sportbeleid, dat in 2013 wordt geformuleerd, zowel een beleidskader als een uitvoeringsplan op te stellen en ook het verband tussen de beide documenten logisch en duidelijk te beschrijven."*

De nieuwe sportnota is opgesteld na het rekenkamerrapport. Er is geen uitvoeringsplan opgesteld, omdat de gemeente aan de slag is gegaan met een sportaccommodatiebeleid en daarnaast is een programma van eisen de Brede Buurt opgesteld wat gezien kan worden als een beleidskader voor sportstimulering. Van een logisch en duidelijk beschreven verband tussen het beleidskader en het programma van eisen voor de Brede Buurt is gedeeltelijk sprake. Zeker zijn de elementen van de sportnota terug te vinden in het beleidskader Brede Buurt, maar niet één op één. Het programma van eisen sloot daarentegen beter aan op de sportnota.

2. *"... om aan te geven op welke wijze andere beleidsterreinen betrokken kunnen worden om specifieke doelstellingen van het sportbeleid te realiseren (...) en hoe de effectiviteit van sport als middel om bij te dragen aan resultaten op andere beleidsterreinen gemeten kan worden."*

Sport wordt volgens de gemeente vooral ingezet als middel om maatschappelijke doelstellingen te realiseren (positieve gezondheid, welzijn, participatie e.d.) Er wordt dus veel samengewerkt met andere beleidsterreinen, maar sport is zelden een doel op zich. In de sportnota is de samenhang met andere beleidsterreinen beschreven. Sinds het onderbrengen van Oosterhout in Beweging bij de gemeente (nu MOOVE) is sprake van kortere lijnen met andere beleidsterreinen.

3. *"... om in het uitvoeringsplan te beschrijven op welke wijze relevante maatschappelijke en demografische ontwikkelingen worden vertaald naar het daadwerkelijke beleid, de doelstellingen, programma's etc."*

Er wordt een jaarlijkse uitvoeringsplanning Sport opgesteld. Deze planning bevat de investeringen in sportaccommodaties. De concept investeringsplanning uit het buitensportaccommodatiebeleid vormt hier de basis voor. Voor dit deel van het sportbeleid kan gesteld worden dat de aanbeveling is overgenomen. Een jaarlijks uitvoeringsplan voor sportstimulering is niet opgesteld. De uitvoerende partijen hebben wel getracht dit te doen. Voor de periode 2013-2016 is een programma van eisen de Brede Buurt opgesteld, waarop de uitvoerende partijen hadden geoffreerd. Dit komt in de buurt van een uitvoeringsplan. Echter is dit niet jaarlijks uitgevoerd en komt het tevens niet terug bij het beleidskader van de Brede Buurt dat in 2016 volgde. Hierdoor kwam de gemeente Oosterhout tot het besluit om het zelf uit te voeren. Momenteel is de gemeente bezig met het instellen van een team gegevensmanagement om ontwikkelingen en trends in beeld te krijgen, zodat een vertaling daarvan naar beleid en programma's kan plaatsvinden.

4. *"... om het verband tussen de verschillende doelstellingen SMART te formuleren indien mogelijk en om de vertaalslag van de doelgroepenanalyse naar beleid, programma's en acties gericht op de doelgroepen te beschrijven"*

In de sportnota, maar ook in het beleidskader Brede Buurt is sprake van het onderkennen van verschillende doelgroepen waarop ook acties worden

geformuleerd. Binnen de gemeente wordt een instrument ontwikkeld om de impact van deze activiteiten en initiatieven te meten. Dit wordt ingezet om te inventariseren wat een activiteit of initiatief kan opleveren en na afronding wat het concreet heeft opgeleverd.

5. *"... om in het binnenkort op te stellen sportaccommodatiebeleid aan te geven in welke mate er op de middellange termijn een expliciete link kan worden aangebracht tussen de beschikbaarstelling en financiering van sportaccommodaties en de bijdrage van (de activiteiten in) deze accommodaties aan de beleidsdoelen van de gemeente. (...) om het sportaccommodatiebeleid aan te geven hoe beheer, onderhoud en exploitatie van alle recent gerealiseerde en gerenoveerde accommodaties toekomstbestendig georganiseerd kan worden. (...) om nader te analyseren wat de oorzaken zijn van de relatief hoge kosten voor de binnensport in combinatie met het relatief lage aantal binnensportaccommodaties in Oosterhout.*

De gemeente heeft de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het vormgeven van het nieuwe accommodatiebeleid. Er is in het verleden ook regionaal gekeken waar mogelijkheden voor samenwerking of kennisdeling zijn, echter heeft dit niet veel opgeleverd. De gemeente heeft daarnaast ook een benchmark gehouden onder gemeenten in de regio om te onderzoeken wat een redelijk huurtarief voor sportaccommodaties is, maar door grote verschillen tussen gemeenten is dat vaak appels met peren vergelijken. Voor binnensport geldt dat er diverse analyses hebben plaatsgevonden naar de benodigde capaciteit in relatie tot het gebruik voor bewegingsonderwijs en (sport)verenigingen. Daarnaast zijn diverse kosten in beeld gebracht per binnensportaccommodatie om zo te kijken waar de besparingsmogelijkheden liggen. Met deze aanbeveling is de gemeente aan de slag gegaan, en dat heeft tot een aantal van de in de aanbeveling gewenste inzichten opgeleverd.

6. *"... om in het nieuwe sportbeleid aan te geven op welke wijze het verband tussen de subsidiering en financiering van verenigingen, andere (sport)organisaties en sportactiviteiten en de bijdrage hiervan aan de beleidsdoelen van de gemeente verder versterkt kan worden".*

Dit is niet in het sportbeleid opgenomen. In 2012 heeft de gemeente een nieuw subsidiebeleid ontwikkeld. Er lag een voorstel klaar om dit ook passend te maken in het sportbeleid zodat ook een verbinding met beleidsdoelen kan worden gelegd. Echter lag de prioriteit bij het vormgeven van het nieuwe accommodatiebeleid en sportstimuleringsbeleid. De gemeente overweegt het subsidiebeleid voor sportverenigingen de komende bestuursperiode op te pakken.

7. *"...om in het nieuwe sportbeleid expliciet te maken wat het verband is tussen het beleid enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. En om vervolgens de monitoring en evaluatie hierop in te richten.*

In de sportnota zijn activiteiten benoemd die bij moeten dragen aan de doelen. Geconstateerd kan worden (zie navolgende hoofdstukken) dat de monitoring en evaluatie hierop in zeer beperkte mate is ingericht.

2.6. Toetsing aan normenkader

Norm: De gemeente heeft doelstellingen en een visie geformuleerd t.a.v. het sportbeleid.

Voldoet aan de norm. De gemeente Oosterhout heeft in haar nota zowel doelstellingen als een visie geformuleerd.

Norm: De raad heeft het sportbeleid vastgesteld

Voldoet aan de norm. In oktober 2013 heeft de raad de sportnota "samen werken aan sporten en bewegen" vastgesteld.

Norm: Er heeft een gedegen analyse plaatsgevonden van de sportbeoefening door de bevolking

Voldoet gedeeltelijk aan de norm. In de sportnota zijn per doelgroep (o.a. jongeren, ouderen) resultaten geformuleerd als het gaat om het voldoen aan de beweeg, fit- en combinorm. Daarbij is bij een aantal doelgroepen deels of volledig aangegeven in welke mate deze doelgroepen nu voldoen aan deze normen.

Uit de motieven waarom de gemeente kiest voor de doelstellingen blijkt dat sprake is van een analyse. Inwoners zijn minder gebonden aan een sportvereniging: het ongeorganiseerd sporten kent een hoge vlucht en er is sprake van een 'zap'-cultuur waarbinnen men makkelijker van vereniging wisselt. Sport concurreert steeds meer met andere vormen van vrijetijdsbesteding, zeker bij de jongere doelgroep. Veel jongeren haken af met sporten op het moment dat ze naar het voortgezet onderwijs gaan. Ook kunnen sportverenigingen steeds moeilijker voldoende vrijwilligers werven en behouden. In het beleidskader Brede Buurt is in mindere mate sprake van een analyse. Deels omdat het een beleidskader betreft dat breder is dan sportbeleid en deels omdat het ontbreekt.

De gemeente beschikt niet over een (diepgaande) analyse van sportbeoefening uitgesplitst naar sport. Gekozen is voor de meting van de GGD waarin nagegaan wordt in welke mate inwoners voldoen aan de beweeg-, fit- en combinorm. Alleen van het eigen sportbedrijf ontvangt de gemeente cijfers over aantallen bezoekers van het zwembad en deelnemers aan het verdere aanbod dat het zwembad biedt. Daarnaast dienen sportverenigingen bij een subsidieaanvraag aan te geven uit hoeveel (jeugd)leden de vereniging bestaat. Op basis van deze informatie is een (gedeeltelijke) analyse mogelijk over wat de sportbeoefening van de gesubsidieerde sport is.

Norm: De resultaten van deze analyse zijn herleidbaar in het beleid

Voldoet aan de norm. De resultaten zijn herleidbaar in het sportbeleid. Zowel uit de beleidsdocumenten als uit de interviews blijkt dat de gemeente met redenen omkleed kiest voor een aantal doelgroepen en actiepunten.

Norm: De aanbevelingen uit het rapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het

sportbeleid Gemeente Oosterhout' (Rekenkamer West-Brabant, 2013) zijn terug te vinden in het beleid

Voldoet deels aan de norm. Een behoorlijk deel van de aanbevelingen is terug te vinden in het sportbeleid, zoals een gerichte inzet van buurtsportcoaches, de samenhang met andere beleidsterreinen (genoemd worden o.a. gezondheidsbeleid en Wmo), het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsplan, het opnemen van specifieke doelen voor de doelgroepen jongeren, ouderen en de versterking van regionale samenwerking. Andere aanbevelingen zoals het opnemen van bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen in de subsidies in het kader van het accommodatiebeleid zijn niet terug te vinden in het beleid.

Norm: De doelstellingen zijn duidelijk voor de gemeenteraad, het college, de ambtelijke organisatie en de partners die beleidsactiviteiten uitvoeren

Voldoet aan de norm. De doelstellingen zijn duidelijk voor de ambtelijke organisatie en de prioriteiten die de partners die in de uitvoering benoemen, komen overeen met de doelen van het sportbeleid.

Norm: De doelstellingen en effecten zijn SMART geformuleerd:

- *Specifiek: er is sprake van omschreven doelgroepen*
- *Meetbaar: de doelstellingen zijn meetbaar*
- *Acceptabel: de doelstellingen worden door de raad en de uitvoeringpartners onderschreven*
- *Realistisch: de doelstellingen kunnen met de beschikbare middelen en voorzieningen worden behaald*
- *Tijdgebonden: het is duidelijk wanneer de doelstellingen moeten worden behaald*

Voldoet gedeeltelijk aan de norm. In de sportnota zijn doelgroepen omschreven (specifiek). Een groot deel van de doelstellingen is meetbaar. De doelstellingen worden grotendeels onderschreven door de uitvoeringpartners (acceptabel). De doelstellingen zijn voorzien van middelen, echter op basis van het beperkte inzicht in de realisatie van de doelstellingen van het sportbeleid, is het lastig te beoordelen of deze middelen toereikend zijn (realistisch). Alle doelstellingen en activiteiten zijn van een tijdshorizon voorzien (tijdgebonden). Het betreft veelal activiteiten die meermaals per jaar moeten plaatsvinden.

Het beleidskader Brede Buurt is in beperkte mate SMART. Het is weinig specifiek, meetbaar en tijdgebonden.

2.7. Tussenconclusie

De gemeente beschikt over sturende beleidskaders voor het sportbeleid: de sportnota, het sportaccommodatiebeleid en het beleidskader Brede Buurt. In de beleidskaders is sprake van een verbinding met andere beleidsvelden zoals de Wmo en het gezondheidsbeleid. De doelstellingen in de sportnota zijn redelijk SMART, die in het beleidskader Brede Buurt daarentegen niet. De gemeente verklaart dit doordat een inhoudelijke verschuiving (focus op kwetsbare doelgroepen) heeft plaatsgevonden en minder de nadruk is gelegd op kwantitatieve doelstellingen. De gemeente heeft onderbouwde keuzes voor doelgroepen en

aanpakken gemaakt. Deze zijn deels gebaseerd op cijfers van de GGD en deels op ervaringen uit de praktijk. De beleidskeuzes en analyses worden herkend door de gesprekspartners die ten behoeve van dit onderzoek zijn gesproken. Het sportbeleid sluit aan bij landelijk en provinciaal beleid. De aanbevelingen van het vorige rekenkameronderzoek naar het sportbeleid zijn deels overgenomen in het beleid.

3. Bevindingen uitvoeringsstrategie

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk staat de strategie centraal. De uitvoeringsstrategie betreft de voorgenomen wijze van beleidsuitvoering; de veronderstelling is dat met behulp van de strategie de beleidsdoelen gerealiseerd zullen worden. De strategie omvat het instrumentarium en de wijze waarop de uitvoering van het beleid is georganiseerd. Heel concreet gaat het om de gemaakte samenwerkingsvormen en -afspraken. Dit omvat vooral de concretisering van de gemeentelijke rollen in regie en uitvoering en de aanduiding van de rollen van externe uitvoerders van beleid zoals sportverenigingen en -organisaties. Hierin dient ook de rol van de gemeenteraad te worden omschreven. Er wordt afgesloten met een toetsing aan de normen en een tussenconclusie.

De onderzoeksvragen die in dit hoofdstuk worden beantwoord zijn:

- 1) Heeft de gemeente Oosterhout een duidelijk instrumentarium gekozen om het beleid te organiseren en uit te voeren? (paragraaf 3.2)

Te denken valt aan:

- Een regulier overleg met uitvoerende partijen
- Afspraken / contracten / subsidies uitvoerende partijen
- Overwegingen op basis waarvan de afspraken / contracten / subsidies zijn gekozen, ook inzake accommodaties en voorzieningen

- 2) Waarom is voor dit instrumentarium gekozen? Waren er andere opties / alternatieven? (paragraaf 3.3)

3.2. Gemeentelijke strategie

3.2.1. Instrumentarium

In de Nota sporten en bewegen is aangegeven dat de gemeente jaarlijks een uitvoeringsplan opstelt. Dit uitvoeringsplan komt tot stand in samenspraak met de Oosterhoutse sportverenigingen en sportaanbieders. Het plan vormt mede de basis voor de werkzaamheden van Oosterhout in Beweging (vanaf 2016 MOOVE) in dat jaar. Het uitvoeringsplan krijgt zijn beleidsmatige vertaling in de begroting van dat jaar. Uit de gesprekken met de ambtelijke organisatie blijkt dat voor het accommodatiebeleid jaarlijks een uitvoeringsplan wordt gemaakt. Echter dit gebeurt niet voor het gehele sportbeleid.

De gemeente heeft in de uitvoering meerdere rollen. De gemeente maakt via subsidiëring middelen vrij om de doelstellingen rondom sportdeelname te realiseren, faciliteert de sportverenigingen onder andere door te investeren in het aanleggen of verbeteren van sportaccommodaties en is verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte. In 2013 had de gemeente Oosterhout 69 sportverenigingen en zes sportscholen (commerciële aanbieders). In de sportnota worden de volgende 'spelers op het speelveld' genoemd:

De sportmakelaar

De sportmakelaar bracht partijen bij elkaar, stimuleerde nieuwe initiatieven, vertaalde landelijke ontwikkelingen naar de lokale situatie en onderhield een breed lokaal sportnetwerk. Hier komen de lijnen vanuit het veld en de gemeente samen. Met nadrukkelijke aandacht voor het creëren van aanbod voor jeugd, senioren en mensen met een beperking. Dit ontwikkelde de sportmakelaar samen met verenigingen, maatschappelijke organisaties, scholen, vrijwilligers en het bedrijfsleven. In de concrete (uitvoerings)plannen diende een helder verband te worden gelegd met de volksgezondheidsaspecten van sport. Waar de makelaarsrol in eerste instantie een aparte functie was, is er gedurende de eerste looptijd van het programma De Brede Buurt (2012-2016) en daarna voor gekozen om dit in te bedden bij de buurtsport- en cultuurcoaches.

Het sportloket

De gemeenten Oosterhout, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Roosendaal, Zundert en Moerdijk werken samen in het Sportloket West-Brabant. In Oosterhout wordt het lokaal vormgegeven door MOOVE. Het sportloket heeft als voornaamste doelstelling mensen met een beperking helpen bij het zoeken van een geschikte sport- of beweegmogelijkheid. Daarnaast heeft het loket tot doel sportverenigingen te informeren, adviseren, ondersteunen en begeleidingen met betrekking tot het sporten voor deze doelgroep. Tot slot is het aan het sportloket om beweegprogramma's te (laten) ontwikkelen voor diegenen (mensen met een beperking en senioren) die om welke reden dan ook niet bij een reguliere sportvereniging terecht kunnen. Sinds 2018 is Sportloket West-Brabant een samenwerking aangegaan met het landelijke merk Uniek Sporten en wordt in de communicatie voortaan het merk Uniek Sporten gebruikt.

Programma van Eisen de Brede Buurt (2013-2016)

Voorafgaand aan het programma de Brede Buurt (2016) is een programma van eisen geformuleerd. Dat was een vertaling van de sportnota in een vraag aan de uitvoeringsinstanties. Aan drie organisaties (Oosterhout in Beweging, H19 en Theek 5) werd gevraagd gezamenlijk een offerte te schrijven. In het programma van eisen zijn resultaatgebieden beschreven. Bij ieder resultaatgebied is het maatschappelijk effect, het hoofddoel (en subdoelen), resultaatverwachting en prestatie-indicatoren beschreven. Wij beschrijven hier enkel (onderdelen van) de programma's die betrekking hebben op sport & bewegen:

1. Binnenschools programma sport & bewegen in het primair onderwijs

De maatschappelijke effecten zijn het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout en het op weg brengen van jeugdigen van 0-25 jaar naar maatschappelijke zelfstandigheid en positieve deelname aan het maatschappelijke leven. Oosterhout in Beweging is de aangewezen uitvoerende organisatie.

Hoofddoel	Resultaatverwachting	Prestatie-indicatoren
De ontwikkeling van jongeren tot 13 jaar op het vlak van sport en bewegen bevorderen.	A. Op 4 basisscholen is een binnenschools sportprogramma gerealiseerd met een doorlopende leerlijn, waar ook de relatie is gelegd met de wijk waarin de basisschool zich bevind.	A1. Aantal en naam van de basisscholen waar een binnenschools sportprogramma is gerealiseerd. A2. Klanttevredenheid per basisschool.

	B. Er worden jaarlijks minimaal 4 bijeenkomsten / workshops aangeboden ten behoeve van de deskundigheidsbevordering van (nieuwe) basisschooldocenten op het gebied van sport en bewegen.	B1. Aantal en aard van de aangeboden bijeenkomsten / workshops. B2. Aantal deelnemers per bijeenkomst / workshop. B3. Klanttevredenheid per bijeenkomst / workshop.
	C. Er zijn 4 sportorganisaties ondersteund in het ontwikkelen van een sportief aanbod dat is afgestemd op de kerndoelen van het leefgebied sport en bewegen. Dit sport aanbod maakt onderdeel uit van het binnenschools sportprogramma als bedoeld onder resultaatverwachting A.	C1. Aantal en naam van de ondersteunde sportorganisaties. C2. Aard van het sportieve aanbod per sportorganisatie. C3. Klanttevredenheid per sportorganisatie over de geboden ondersteuning.
	D. Er wordt jaarlijks minimaal 1 bijeenkomst / workshop aangeboden ten behoeve van de deskundigheidsbevordering van sportorganisaties op het gebied van sporteducatie.	D1. Aantal en aard van de aangeboden bijeenkomsten / workshops. D2. Aantal deelnemers per bijeenkomst / workshop. D3. Klanttevredenheid per bijeenkomst / workshop.
	E. Vanaf 2014 is er een basis ondersteuningsaanbod op het gebied van sport & bewegen dat voor alle basisscholen in de gemeente Oosterhout beschikbaar is.	E1. Aantal, aard en kostprijs van de aangeboden ondersteuningsactiviteiten. E2. Het budget c.q. aantal uren dat per jaar vrij inzetbaar is voor alle basisscholen ten behoeve van afname van het basis ondersteuningsaanbod. E3. De minimale eigen bijdrage van basisscholen om gebruik te maken van het basis ondersteuningsaanbod.

2. Buitenschools programma voor kinderen t/m 12 jaar

De maatschappelijke effecten zijn het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout, het bevorderen van ontplooiing van de bevolking op cognitief, sociaal en creatief vlak, het vergroten van differentiatie en samenhang in de samenleving, het stimuleren van gemeenschapszin en economie door het in stand houden van een adequate culturele infrastructuur en het op weg brengen van jeugdigen van 0-25 jaar naar maatschappelijke zelfstandigheid en positieve deelname aan het maatschappelijke leven. Oosterhout in Beweging, H19 en Theek5 zijn de aangeschreven uitvoerende organisaties.

Hoofddoel	Resultaatverwachting	Prestatie-indicatoren
Deelname van Oosterhoutse jeugd aan naschoolse activiteiten sport, bewegen, kunst en cultuur is	A. Er zijn minimaal 450 verschillende sport- en beweegactiviteiten en minimaal 250 verschillende kunst- en cultuuractiviteiten aangeboden per jaar. De verhouding tussen 'sport'	A1. Aantal en aard van de aangeboden activiteiten ingedeeld naar sport- en Cultuuractiviteiten.

bevorderd.	en 'cultuur'-activiteiten bedraagt ongeveer 65/35.	
	B. Minimaal 60% van de jongeren van de deelnemende basisscholen heeft deelgenomen aan één van de aangeboden naschoolse activiteiten.	B1. Aantal unieke deelnemers per jaar.
	C. De aangeboden naschoolse activiteiten scoren gemiddeld minimaal een 7 (op een schaal van 1 tot 10) onder de deelnemers.	C1. Klanttevredenheid per buitenschoolse activiteit.
	D. Minimaal 25% van de activiteiten is ondersteund of uitgevoerd met medewerking van sport- of cultuurverenigingen en/of ouders.	D1. Aantal en naam van de verenigingen / ouders die hebben ondersteund of actief hebben meegewerkt aan de buitenschoolse activiteiten.
	E. De coaches zijn toegerust en alert om jongeren met 'ongewenst' gedrag en/of fysiek te signaleren, benaderen en door te verwijzen. Er zijn werkafspraken gemaakt met het werkveld: CJG, welzijnswerk en onderwijs.	E1. Aantal gesignaleerde kinderen op zowel motoriek als gedrag. E2. De gemaakte werkafspraken met CJG, welzijnswerk en onderwijs.

3. De sportmakelaar en loketfunctie

De maatschappelijke effecten zijn het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout, het op weg brengen van jeugdigen van 0-25 jaar naar maatschappelijke zelfstandigheid en positieve deelname aan het maatschappelijke leven en het zo lang mogelijk mee kunnen doen van Oosterhouters aan de samenleving door hun eigen mentale, sociale en lichamelijke kracht optimaal te benutten. De gemeente Oosterhout en Oosterhout in Beweging zijn de aangewezen uitvoerende organisaties.

Hoofddoel	Resultaatverwachting	Prestatie-indicatoren
Bevorderen van een sportieve en vitale samenleving waarin iedereen kan kiezen voor een actieve, gezonde en gevarieerde leefstijl.	<p>A. De sportmakelaar:</p> <p>1. Vanaf 2014 is er een aanspreekpunt dat fungeert als aanjager, verbinder en wegwijzer van initiatieven op het gebied van sport & bewegen in de buurt; de sportmakelaar.</p> <p>2. Eind 2013 is er op buurt- en wijkniveau een op jongeren gericht aanbod ontwikkeld dat in de periode 2014-2016 wordt uitgerold.</p> <p>3. Eind 2013 is er op buurt- en wijkniveau een op senioren gericht aanbod ontwikkeld dat in de periode 2014-2016 wordt uitgerold.</p> <p>4. Eind 2013 is er op buurt- en</p>	<p>A1.1. De wijze waarop het aanspreekpunt is georganiseerd en gepromoot.</p> <p>A1.2. Aantal initiatieven dat jaarlijks is ondersteund en het aantal initiatieven dat daadwerkelijk heeft geleid tot activiteiten.</p> <p>A1.3. Klanttevredenheid.</p> <p>A2.1. Aard van het aanbod.</p> <p>A2.2. Samenwerkingspartners en -afspraken.</p> <p>A2.3. Aantal deelnemende jongeren.</p> <p>A2.4. Klanttevredenheid.</p> <p>A3.1. Aard van het aanbod</p> <p>A3.2. Samenwerkingspartners en -afspraken.</p> <p>A3.3. Aantal deelnemende senioren.</p>

	wijkniveau een op aangepaste sporten gericht aanbod ontwikkeld dat in de periode 2014-2016 wordt uitgerold.	A3.4. Klanttevredenheid. A4.1. Aard van het aanbod. A4.2. Samenwerkingspartners en -afspraken. A4.3. Aantal deelnemers met een functiebeperking. A4.4. Klanttevredenheid.
	<p>B. Het sportloket:</p> <p>1. Er is een herkenbaar en toegankelijk aanspreekpunt dat fungeert als vraagbaak en bemiddelaar voor vragen op het gebied van (aangepast) sporten & bewegen.</p> <p>2. Er worden jaarlijks minimaal 4 bijeenkomsten/workshops aangeboden ten behoeve van de deskundigheidsbevordering van sportverenigingen (thema's: aangepast sporten, sporteducatie, maatschappelijk ondernemerschap).</p> <p>3. Er is een gemeentebreed aanbod van beweegprogramma's voor senioren en mensen met een functiebeperking.</p>	<p>B1.1. De wijze waarop het aanspreekpunt is georganiseerd en gepromoot. B1.2. Aantal en aard van de vragen en bemiddelingen per jaar. B1.3. Klanttevredenheid. B2.1. Aantal en aard van de aangeboden bijeenkomsten / workshops. B2.2. Aantal deelnemers per bijeenkomst / workshop. B2.3. Klanttevredenheid per bijeenkomst / workshop. B3.1. Aantal en aard van de aangeboden beweegprogramma's. B3.2. Aantal deelnemers per beweegprogramma. B3.3. Klanttevredenheid.</p>

De Brede Buurt (2016 en verder)

De gemeente Oosterhout stimuleert sport en bewegen met het programma De Brede Buurt. Hierbinnen worden sportcoaches ingezet op het versterken van de mentale, sociale en lichamelijke kracht van inwoners, zodat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen participeren aan de samenleving. De coaches bieden ondersteuning, educatie en activiteiten op het gebied van sport en bewegen. Het programma richt zich op alle inwoners, maar focust op de kwetsbare doelgroepen zoals jeugd/jongeren, senioren, minima en mensen met een functiebeperking. De Brede Buurt bestaat uit een wijkgericht programma en een stedelijk programma. Kern van het wijkgerichte programma is ingang krijgen bij en via de jeugdigen door binnenschoolse en naschoolse activiteiten te organiseren. Wie jongeren aan het sporten en bewegen wil krijgen, maakt immers de meeste kans als dat gebeurt op of rond de plek waar de doelgroep zich toch al bevindt; het onderwijs. Het stedelijk programma bestaat uit een stadsbrede programmering dat voor iedereen toegankelijk is. Het gaat hierbij om activiteiten waarbij verbindingen worden gelegd tussen enerzijds Kunst & cultuur en Sport & bewegen en anderzijds Educatie, Sociaal en Economie.

Eind 2016 liep de eerste programma-uitvoering van De Brede Buurt af. Als vervolg hierop is er een nieuw programma opgesteld voor de komende vier jaar (2017 tot en met 2020). Dit op basis van de evaluatie, de Wmo-pijlers, de sportnota, de cultuurnota, de gezondheidsnota en het jeugdplan. Bedoeling is integraal te kijken; niet alleen vanuit het bevorderen van sport- en cultuurdeelname, maar ook vanuit

het oogpunt van volksgezondheid en participatie. Met het nieuwe beleidskader wil de gemeente nu naast een overkoepelend stadsbreed programma meer inzetten op de kwetsbare wijken (Slotjes en Oosterheide) en doelgroepen. De gemeente Oosterhout doet dit door de inzet van twee programma's:

1. Stedelijk programma (30% van de inzet)

In dit programma gaat het om innovatieve verbindingen tussen Kunst & cultuur en Sport & bewegen met de domeinen Educatie, Sociaal en Economie. Verbinden, motiveren en stimuleren zijn kernbegrippen. Er is een basisondersteuningsaanbod voor het primair onderwijs. Daarnaast is er extra aandacht voor speciale categorieën zoals ouderen, jongeren, gehandicapten en mensen die risico lopen zorgafhankelijk te worden. Tot slot is er een stadsbrede programmering op het gebied van Kunst & cultuur en Sport & bewegen dat voor alle Oosterhouters toegankelijk is en bijdraagt aan een levendige en aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken of recreëren.

De volgende resultaatverwachtingen zijn benoemd voor het stedelijk programma:

- Stadsbrede programmering:
 - o Er vinden jaarlijks sport en culturele activiteiten en evenementen plaats waarbij de activiteiten zijn gericht op alle Oosterhouters of op jongeren en/of kinderen.
 - o Op het Cruyffcourt vinden jaarlijks minimaal drie terugkerende projecten plaats voor jeugdigen en jongeren.
- Loketfunctie:
 - o Elke buurtcoach is toegankelijk en aanspreekbaar en fungeert voor inwoners en organisaties als vraagbaak en bemiddelaar voor vragen op het gebied van (aangepast) sporten & bewegen en kunst & cultuur.
 - o De coaches zijn toegerust en alert om jongeren met 'ongewenst' gedrag en/of een mogelijke zorgbehoefte te signaleren, benaderen of helpen. Waar nodig wordt er hulp bij gehaald of wordt de jongere warm overgedragen.
 - o Er zijn werkafspraken gemaakt met de verschillende instellingen (zoals sociaal wijkteam, onderwijs, GGD, Prima, Mee en Surplus Welzijn).
 - o Er wordt actief ingezet op het meer en makkelijker laten bewegen van inwoners bijvoorbeeld door de mogelijkheden te onderzoeken om, naast de mountainbikeroute, in Oosterhout, samen met partners, te komen tot een aantal wandel- en/of hardlooproutes.
- Sport en cultuur voor specifiek publiek:
 - o Er is een op aangepaste sporten gericht aanbod ontwikkeld (bijvoorbeeld door samenwerking te ontwikkelen met instellingen voor dagopvang en/of zorginstellingen).
 - o Er vinden jaarlijks, samen met partners, culturele en sportieve activiteiten plaats waarin ouderen en/of mensen met een functiebeperking een belangrijke rol spelen.
- Basisaanbod primair onderwijs:
 - o Er is een basisondersteuningsaanbod op het gebied van kunst & cultuur, sport & bewegen en lezen & mediawijsheid dat voor alle basisscholen in de gemeente Oosterhout beschikbaar is.
 - o Er worden jaarlijks bijeenkomsten/workshops aangeboden t.b.v. de deskundigheidsbevordering van (nieuwe) basisschooldocenten op het gebied van sport & bewegen en kunst & cultuur.

2. *Wijk- en schoolprogramma buurt- en cultuurcoaches (70% van de inzet)*

In dit programma werkt de gemeente samen aan een gezonde en vitale wijk door het schoolse en naschoolse programma op elkaar af te stemmen. Beginnen bij het kind en via het kind worden ook de familie en de omgeving in beweging gebracht.

De volgende resultaatverwachtingen zijn benoemd voor het wijkprogramma:

- Algemeen:
 - o Er is een (beknopt) wijkplan gemaakt voor de inzet van sport & bewegen en kunst & cultuur in de kwetsbare wijken.
 - o Er worden verschillende sport- en beweegactiviteiten aangeboden waarbij het merendeel van de activiteiten met medewerking van sport- of cultuurverenigingen, kunstenaars, wijkbewoners, kinderen, jongeren en/of ouders.
- Binnenschools:
 - o In verschillende kwetsbare wijken is een binnenschools sport- en/of cultuurprogramma gerealiseerd met een doorlopende leerlijn.
- Naschools:
 - o Het Cruyffcourt in Slotjes wordt een aantal uur per week slim ingezet voor activiteiten (eis Cruyff foundation).
 - o Er is in samenwerking een programma rondom gezond en veilig opgroeien in de wijk.

Tot aan september 2017 werd het sport- en beweegdeel van De Brede Buurt uitgevoerd door de stichting Oosterhout in Beweging (OiB). Inmiddels is dit overgeheveld naar de gemeente onder de naam MOOVE Oosterhout. De Buurtsportcoaches van OiB zijn via een overeenkomst met Sportservice Noord-Brabant (onafhankelijke kennispartner en verbinder) overgegaan. Naast MOOVE, zijn H19, Theek5 en Delta Onderwijs verantwoordelijk voor de uitvoering van De Brede Buurt. Samenleving en Stadsbeheer voert de regie over het totale programma.

Investeren in sportaccommodaties

Een ander instrument om meer Oosterhouters aan sportbeoefening te laten doen, is het investeren in het aanleggen en/of verbeteren van de sportaccommodaties. In de sportnota is een begin gemaakt met het nieuwe accommodatiebeleid door een aantal uitgangspunten voor te leggen, zodat het college het sportaccommodatiebeleid verder kan gaan uitwerken. Eind 2014 heeft op alle gemeentelijke buitensportaccommodaties een onafhankelijke schouw plaatsgevonden, waardoor een beeld is ontstaan van zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de gemeentelijke sportparken. Op basis van deze uitkomst en op basis van actualiteiten, als bijvoorbeeld het Sportbesluit en de discussies rondom het kunstgras, is een aantal extra uitgangspunten geformuleerd. Uiteindelijk is eind 2015 een Nota van Uitgangspunten Sportaccommodatiebeleid (NvU) opgesteld, waar 15 uitgangspunten (zie kader 3) zijn geformuleerd. In 2017 heeft de raad het sportaccommodatiebeleid vastgesteld.

Kader 3

Uitgangspunten sportaccommodatiebeleid:

1. Investeringsbeslissingen worden genomen met de gemeentebrede vraag – en niet die van één particuliere vereniging – als referentiekader. Als de extra vraag van een vereniging in een bestaande accommodatie kan worden opgevangen, is dat de eerste optie.
2. Vanuit het oogpunt van doelmatigheid is clustering van (nieuwe) sportaccommodaties, verspreid over de stad gewenst. Op dit moment is er feitelijk al sprake van een aantal sportclusters, waaronder die in het Warandegebied en De Contreie.
3. De gemeente investeert in sportgerelateerde voorzieningen en in de inrichting van het terrein (inclusief kleedaccommodaties). De kosten van de aanleg en onderhoud van niet-sportgerelateerde voorzieningen komen voor rekening van de vereniging.
4. De gemeente investeert in accommodaties voor de breedtesport. Dit heeft ook gevolgen voor de investeringen in sportaccommodaties: als verenigingen topsportfaciliteiten wensen, dienen zij de financiering daarvan zelf te moeten regelen. Bij het vaststellen van wat als basissportvoorziening moet worden beschouwd, volgen wij de landelijke richtlijnen.
5. De gemeente brengt, in het kader van transparantie, alle kosten van het gebruik van een sportaccommodatie in beeld (kapitaallasten investering, groot en klein onderhoud). Voor het gebruik van de accommodatie vraagt de gemeente een redelijke huur. Deze redelijke huur is gebaseerd op benchmarkgegevens.
6. Sportvoorzieningen zijn niet wijk gebonden. Een uitzondering geldt voor de gymzalen, vanwege het gebruik door het primair onderwijs. Voor kerkdorpen is er ruimte voor eigen sportvoorzieningen. Deze voorzieningen moeten wel doelmatig zijn.
7. Voorzieningen waarin de gemeente investeert en geïnvesteerd heeft, worden intensief (de gehele dag) gebruikt voor brede maatschappelijke doelstellingen, voor zover dit mogelijk is binnen de maximale bespelingsintensiteit.
8. Om de gewenste investeringen in sportvoorzieningen in beeld te krijgen en om daarover in samenhang te kunnen beslissen, is het gewenst een integraal sportinvesteringsprogramma (ISP) op te stellen, zoals dit nu al ook gebeurt rondom onderwijshuisvesting. Op die manier wordt het mogelijk ook op het niveau van investeringen een integrale afweging te maken en in te spelen op maatschappelijke trends en demografische ontwikkelingen.
9. Alleen de sportparken welke op dit moment beheerd en/of geëxploiteerd worden door de gemeente vallen onder het Sportaccommodatiebeleid. Naast de gemeentelijke sporthallen, gymzalen en de zwembadvoorziening betreft dit de atletiekaccommodatie, de hockeyaccommodatie, de korfbalaccommodatie, de honk-/softbalaccommodatie en een zestal voetbalaccommodaties.
10. Uitgangspunt voor de kwantiteit van de sportaccommodaties zijn de huidige aanwezige sportaccommodaties en de geldende landelijke richtlijnen wat betreft bezetting, speelintensiteit en gebruik voor wat betreft breedtesport.
11. Recreatieve voorzieningen en sport- en spelvoorzieningen in de openbare ruimte vallen buiten het sportaccommodatiebeleid.
12. Eventuele financiële gevolgen van het sportaccommodatiebeleid dienen geleidelijk geïmplementeerd te worden.
13. De privatiseringsovereenkomsten worden vervangen voor een gebruikersovereenkomst en separate overeenkomst met betrekking tot de facilitaire diensten.
14. Elke voetbalvereniging dient over een kunstgrasveld te beschikken.

De gemeente heeft voornamelijk contact met sportverenigingen in het kader van het accommodatiebeleid. Het Sportbedrijf is een onderdeel van de gemeentelijke

organisatie en verantwoordelijk voor het beheren en/of exploiteren van de gemeentelijke sportaccommodaties.

3.2.2. Afstemming uitvoerende partijen

Het programma Brede Buurt, is naast de bekostiging van sportaccommodaties, voor een groot deel de weg waarlangs de middelen voor het sportbeleid worden ingezet. Voor het programma Brede Buurt is in de eerste periode (2012-2016) gewerkt met een vierjarig uitvoeringsprogramma. Vanaf 2017 is gekozen voor een stuurgroep, bestaande uit de partners van de Brede Buurt, die elk kwartaal de voortgang van het programma volgt en bepaalt welke aanpassingen of nieuwe acties nodig zijn. De gesproken partners betrokken bij de Brede Buurt geven aan dat dit een bewuste keuze is geweest om een omslag te maken van praten naar doen. Op uitvoerend niveau is overleg tussen de deelnemende partners, waarbij de buurtsportcoaches rondom het thema sport een belangrijke rol spelen. Zij hebben contacten met scholen, verenigingen en sportscholen in de uitvoering van acties. Bij het huidige programma Brede Buurt is een onderscheid te maken tussen partners die financiering ontvangen vanuit de Brede Buurt (zoals MOOVE, H19 en Theek 5) en partners die samenwerkingspartner zijn (Delta onderwijs en Suprlus Welzijn). Voor de partners die financiering ontvangen geldt dat sprake is van afspraken welke taken en inzet zij plegen. De andere partners zijn samen met hen vertegenwoordigd in een stuurgroep die elk kwartaal terugkijkt en de acties voor het komende kwartaal bepaalt.

Met sportverenigingen is geen structureel overleg anders dan het overleg rondom het beheer en onderhoud van de accommodaties. Op projectbasis worden zij individueel betrokken bij acties die voortvloeien uit het programma Brede Buurt. Bij de vormgeving van het accommodatiebeleid trekken binnen de gemeente het Sportbedrijf en de afdeling Samenleving en Stadsbeheer met elkaar op. Op deze manier worden beleid en uitvoering bij elkaar gebracht.

3.2.3. Afspraken en bekostiging uitvoerende partijen

De gemeente maakt, ook in de begroting, een onderscheid naar investeringen in sportaccommodaties en sportbeleid en -activering. In de programmabegroting van 2018 zijn twee overzichten (p 58 en 211) opgenomen waarin dit onderscheid gemaakt wordt. Afhankelijk van het overzicht wordt € 631.000 uitgegeven aan sportbeleid en activering en € 3.167.000 aan sportaccommodaties. De activiteiten uit het programma Brede Buurt vormen een belangrijk deel van de uitgaven aan sportbeleid- en activering.

Het programma de Brede Buurt wordt voor een belangrijk deel gefinancierd door rijksmiddelen in het kader van de regeling Brede Impuls Combifuncties (€ 211.480). De maximale kosten voor de uitvoering van het programma bedragen jaarlijks € 672.174. Hiervan is € 430.980 bestemd voor sport. Het leeuwendeel van deze kosten zitten in de ureninzet vanuit MOOVE.

De overige uitgaven aan sportstimulering betreffen voornamelijk subsidies (niet zijnde accommodaties) aan sportverenigingen en incidentele subsidies voor evenementen, projecten en acties.

3.3. Waarom is voor deze strategie gekozen?

3.3.1. Overwegingen

Oosterhout in Beweging, later MOOVE, is de belangrijke partner van de gemeente om het sportbeleid uit te voeren. De activiteiten van MOOVE vallen grotendeels onder het programma Brede Buurt. Voorheen was Oosterhout in Beweging een zelfstandige organisatie. In het kader van de voortzetting van de Brede Buurt heeft de gemeente om verschillende redenen³ besloten de detachingscontracten van de buurtsportcoaches van Oosterhout in Beweging over te nemen. Ze staan nu onder contract bij de gemeente en werken onder de naam MOOVE.

De strategie voor het programma Brede Buurt is in 2016 aangescherpt waarbij de focus is verlegd naar inzet primair op kwetsbare groepen en een aantal kwetsbare wijken. Door de gesprekspartners is aangegeven dat dit een keuze is geweest die ervoor heeft gezorgd dat de beperkte middelen worden ingezet voor die bewoners die het meest kwetsbaar zijn. Dit in tegenstelling tot het eerste programma Brede Buurt van 2012-2016. Daarin werd gekozen voor een stadsbrede benadering.

3.4. Toetsing aan normenkader

Norm: De gemeente heeft per speerpunt haar doelstelling gekoppeld aan een uitvoeringsstrategie

Voldoet deels aan de norm. De gemeente maakt een onderscheid tussen het accommodatiebeleid en de sportstimulering. Voor het accommodatiebeleid is sprake van een jaarlijks uitvoeringsplan, voor de sportstimulering is gekozen om dit voornamelijk te beleggen in het programma de Brede Buurt, waarbij eerst Oosterhout in Beweging en vanaf 2016 MOOVE het organisatorische vehikel is om het sportbeleid met partners vorm te geven en uit te voeren. De speerpunten uit de beleidsnota zijn niet allemaal een op een terug te vinden in het activiteitenoverzicht Sport in de begroting van het programma Brede Buurt (2016), maar dit heeft dus te maken met de gewijzigde beleidskeuzes van 2016. Daarentegen was in het eerder gehanteerde programma van eisen de Brede Buurt (2013-2016) wel sprake van een directe vertaling van de speerpunten uit de beleidsnota.

Norm: De uitvoeringsinstrumenten zijn beschreven

Voldoet aan de norm. De uitvoeringsinstrumenten zijn beschreven in de sportnota, maar ook in het programma Brede Buurt. Het zijn vooral de partners zoals het gemeentelijk sportbedrijf en MOOVE die als instrument worden ingezet om het sportbeleid vorm en inhoud te geven.

Norm: Het is duidelijk welke partner(s) de instrumenten zullen uitvoeren

³ Een belangrijke reden was het verschil van inzicht over de wijze waarop invulling gegeven zou worden aan de opdracht de Brede Buurt. In het onderzoek is niet nader ingegaan op de precieze redenen, omdat dit buiten de scope van het onderzoek lag.

Voldoet deels aan de norm. De belangrijkste partner voor de sportstimulering is MOOVE met de inzet van de buurtsportcoaches. Voor het beheer van de accommodaties is dat het gemeentelijk sportbedrijf. In zowel de sportnota als het beleidskader Brede Buurt zijn de relevante partners benoemd. Alleen voor de partners die in het kader van de Brede Buurt gefinancierd worden, zijn afspraken gemaakt welke taken en werkzaamheden zij uitvoeren. Voor andere partners die betrokken zijn bij de uitvoering zijn de taakverdeling en rollen minder duidelijk omschreven.

Norm: De gemeente heeft de uitvoering vastgelegd in afspraken, contracten of subsidiebeschikkingen

Voldoet aan de norm voor wat betreft het gemeentelijk sportbedrijf en MOOVE. Eerst met Oosterhout in Beweging en nu met MOOVE zijn afspraken gemaakt over de inzet. Dit is vastgelegd in subsidiebeschikkingen en afspraken. Met andere organisaties die actief zijn in de Brede Buurt is alleen een ureninzet afgesproken (zie volgende norm).

Norm: Uitvoerende partners hebben de uitvoeringsinstrumenten opgenomen in hun jaarplanning

Voldoet aan de norm. Het sportmakelaar (oude term) en buurtsportcoach zijn onderdeel van MOOVE. Voor de inzet van het sportloket (Uniek Sporten) geldt dat MOOVE lokaal verantwoordelijk is voor de uitvoering, waarbij regionaal wordt samengewerkt met eerder genoemde gemeenten.

3.5. Tussenconclusie

De uitvoeringsstrategie sluit aan bij de doelstellingen van de gemeente genoemd in de sportnota. In de sportnota is opgenomen dat jaarlijks een uitvoeringsplan zal worden opgesteld als één van de sturingsinstrumenten. In de praktijk is deze functie belegd in het programma Brede Buurt voor het deel van de sportstimulering. Van een directe één op één vertaling van speerpunten naar een uitvoeringsstrategie is geen sprake meer. Dit komt doordat de uitvoeringsstrategie en het beleid vanaf 2016 zijn gewijzigd. De focus is meer komen te liggen op kwetsbare groepen in plaats van een meer generiek sportstimuleringsbeleid. Bovendien is de aandacht geconcentreerd op een aantal kwetsbare wijken. Dat komt het meest zichtbaar in beeld bij de het programma Brede Buurt, waar 70 procent van de inzet zich nu concentreert op deze wijken. Het programma van eisen de Brede Buurt (2013-2016) was meer concreet uitgewerkt in resultaatverwachtingen en prestatie-indicatoren).

4. Bevindingen uitvoering

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de uitvoering. Dit betreft de daadwerkelijke uitvoering van het sportbeleid door de gemeente en de partners van de gemeente. Het gaat om inzicht in uitgevoerde activiteiten en uitvoeringskosten. Er wordt afgesloten met een toetsing aan de normen en een tussenconclusie.

De vraag die in dit hoofdstuk wordt beantwoord is: hoe heeft de uitvoering van het beleid daadwerkelijk plaatsgevonden zoals vooraf overeengekomen?

Wij richten daarbij onze aandacht op:

Uitvoering afspraken door gemeente en partners

Kosten van de uitvoering

Wijzigingen in de uitvoering

4.2. Gemeentelijke beleidsuitvoering

De gemeente voert voor een belangrijk deel het sportbeleid (accommodaties en stimulering) zelf uit via MOOVE en het gemeentelijk sportbedrijf.

4.2.1. MOOVE

MOOVE is onderdeel van het programma de Brede Buurt. Het onderbrengen van MOOVE bij de gemeente Oosterhout (voorheen Oosterhout in Beweging) heeft ook een verschuiving teweeggebracht van een stadsbrede inzet op doelgroepen, naar een overwegend wijkgerichte inzet op kwetsbare groepen. Oosterhout in Beweging werkte met een vierjarenplan waarover zij jaarlijks zich verantwoordde. Uit de gesprekken blijkt dat MOOVE nu werkt met een uitvoeringsplan met een urenverdeling per accentgebied en per kwartaal met de stuurgroep Brede Buurt verantwoording aflegt over de behaalde resultaten. In de gesprekken is aangegeven dat hiervoor nog geen stukken zijn waarin de behaalde resultaten zijn vastgelegd.

De activiteiten van MOOVE zijn ingedeeld in (1) binnenschoolse activiteiten voor de jeugd, (2) naschoolse activiteiten voor de jeugd, (3) inzet voor mensen die extra ondersteuning nodig hebben, (4) overleg / afstemming met het wijkteam en (5) sportcoach in de wijk. Dit is verdeeld in stadsbrede en wijkspecifieke activiteiten.

De komende vier jaar zal MOOVE zich naast jeugd meer richten op kwetsbare doelgroepen. Momenteel is MOOVE, met behulp van de stuurgroep Brede Buurt, bezig met het vaststellen van kaders en prioritering, zodat duidelijk wordt waar het programma zich met name op moet gaan richten. De activiteiten die georganiseerd worden zijn laagdrempeliger geworden. In tegenstelling tot voorheen is inschrijving niet altijd meer nodig, is het vaker gratis en is het toegankelijker voor iedereen. Voorbeelden van de nieuwe focus zijn:

De buurtsportcoaches richten zich tijdens schooltijd met name op kwetsbare kinderen en na schooltijd op het creëren van een gezonde levensstijl voor alle kinderen en jongeren.

- Oefengroep Oosterhout. Bewegegroep voor mensen met een fysieke beperking met structureel wekelijks en afwisselend beweegaanbod.
- Werkgroep Preventie: Met een structurele samenwerking tussen lokale organisaties op het gebied van welzijn- sport – gezondheid en werk wordt ingezet op het onderwerp Eenzaamheid.
- Door het organiseren van activiteiten en informatie is een actief en effectief netwerk beschikbaar voor de inwoners van Oosterhout en hun specifieke vraag.
- Werk maken van Talent: het begeleiden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar fitheid en structuur in de dag. Dit door groeps- of persoonlijke begeleiding.
- Prisma zwemgroep: het faciliteren van een zwemgroep voor mensen met een verstandelijke beperking.
- Voorbereiden implementatie van een structurele inzet van een sportcoach bij !GO en de voortgang van het deelproject "Talentenparade".
- Senioren fit+: Een aantal bewegegroepen die door de sportcoach worden uitgevoerd. Deze groepen vormen onder andere de basis voor het uitvoeringsplan sociaal vitaal. Dit zal verdere uitleg krijgen binnen de nieuwe/ innovatie projecten.

Het programma Brede Buurt slaat als programma tevens een brug tussen de volksgezondheid enerzijds en sporten en bewegen anderzijds. Dat blijkt uit de volgende activiteiten:

- De gemeente Oosterhout is aangesloten bij het landelijk programma JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht). Het JOGG is ondergebracht bij de Brede Buurt.
- Naast bewegingslessen op scholen is ook aandacht voor een gezonde levensstijl en het programma de Gezonde School.
- Het organiseren van de Gezondheidsweek, waarbij gezondheid en bewegen elkaar omarmen.
- Sociaal Vitaal (senioren 65+): Een wijkgerichte en multidisciplinaire erkende aanpak voor het activeren van senioren in de wijk met extra aandacht voor contact maken met de ander. Sociaal Vitaal richt zich dan ook niet alleen op de fysieke conditie van senioren maar ook op hun sociale vaardigheden en de veerkracht die zij nodig hebben om de gevolgen van veroudering op te vangen.

4.2.2. Het Sportbedrijf

Het Sportbedrijf is een onderdeel van de gemeentelijke organisatie. Zij is verantwoordelijk voor het beheren en/of exploiteren van twee sporthallen, zeven gymzalen en het Recreatieoord De Warande. Verder is het Sportbedrijf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van negen buitensportlocaties. De hockey is uit het buitensportaccommodatiebeleid getreden en de tennisaccommodaties zijn in eigendom van de vereniging zelf. Het doel van het Sportbedrijf is alle bewoners en bezoekers van Oosterhout gelegenheid bieden laagdrempelig en veilig te sporten en te recreëren. De sportverenigingen waarmee gesproken is, ervaren het contact met het Sportbedrijf als positief.

Via MOOVE is het Sportbedrijf betrokken bij het programma de Brede Buurt en wordt het contact gelegd met andere doelgroepen en belangrijke partners uit de wijk. Zo legt MOOVE het contact met scholen in het primair en voortgezet onderwijs en initiëren zij projecten die worden geëxploiteerd binnen het Sportbedrijf. Vanuit MOOVE en het sportbedrijf wordt aangegeven dat het onderbrengen van MOOVE bij het Sportbedrijf een kans zou kunnen zijn om de onderlinge samenwerking te versterken. Juist omdat MOOVE de contacten in de samenleving heeft met bewoners en partners en het sportbedrijf accommodaties beheert en een aantal ook exploiteert. De kosten die MOOVE maakt voor het huren van zalen of het zwembad zitten dan in het budget. Nu stuurt het ene deel van de ambtelijke organisatie een rekening naar het andere deel.

Uit de sportnota komt het streven naar voren de doelgroepen jeugd, senioren (50+) en mensen met een beperking meer aan het sporten en bewegen te krijgen. Het Sportbedrijf zet hierop in door de volgende activiteiten:

Om te voorkomen dat jongeren afhaken (zapgedrag) probeert het Sportbedrijf mee te gaan met Social Media, i.e. Facebook en Instagram. Daarnaast organiseren zij activiteiten, als discozwemmen met een thema, om het aantrekkelijk te maken voor jongeren.

Voor de doelgroep senioren wordt samengewerkt met MOOVE en Surplus om het aanbod kenbaar te maken. Er worden meer activiteiten aangeboden om de vitaliteit van ouderen te bevorderen. De centralisatie van de zwembaden heeft niet geleid tot een afname in bezoekersaantallen. Het aantal senioren dat komt baantjes trekken is zelfs gestegen, ondanks dat sommige ouderen een grotere afstand moeten overbruggen. Voor ouderen waarbij het lastig is om de afstand af te leggen, worden alternatieve mogelijkheden bedacht. Zoals het in groepsverband afreizen naar het zwembad.

De Speeltuimbende wordt ingezet om speeltuinen in te richten om meer interactie plaats te laten vinden en om ze toegankelijker te maken voor kinderen met een beperking. Daarnaast wordt samengewerkt met MOOVE en de stichting Prisma om mensen met een (lichte) beperking te bereiken.

Het Sportbedrijf legt maandelijks verantwoording af via een voortgangrapportage in de vorm van een Infographic en een maandelijks gesprek met de wethouder. Daarnaast worden jaarlijkse rapportages verstrekt (Planning en Controlcyclus), die de resultaten op hoofdlijnen omvatten. Om grip te krijgen (en te houden) op de financiën, komt één dag per week een financieel adviseur langs.

4.3. Uitvoering door partners

In het kader van het onderzoek is gesproken met de volgende verenigingen en organisaties:

Sportscholen en –verenigingen

1. Scholen (Delta Onderwijs)
2. Werkgroep Preventie

4.3.1. Sportscholen en –verenigingen

In 2012 is een nieuw subsidiebeleid ontwikkeld waarmee een expliciete koppeling werd gelegd tussen de maatschappelijke doelen van de gemeente en de te

subsiëren activiteiten. Daarbij lag een voorstel klaar om dit ook passend te maken voor sportverenigingen. Echter lag de prioriteit bij het vormgeven van het nieuwe sportaccommodatiebeleid. Dit betekent dat er momenteel weinig tot geen sturing is in subsidie- of contractafspraken met verenigingen die subsidies ontvangen om bij te dragen aan maatschappelijke doelen. Subsidies zijn nu gekoppeld aan de huur en het aantal jeugdleden. Overwogen wordt om in de komende bestuursperiode subsidies als instrument in te zetten om te sturen op het behalen van maatschappelijke doelen.

Uit de interviews met sportscholen en sportverenigingen komt het beeld naar voren dat de gemeente en MOOVE hen op projectbasis betreft bij het sportbeleid, maar ook in de fase van de beleidsvorming. Een veel benoemd aspect is dat de samenwerking vooral op projectbasis is en weinig structureel. De gemeente wordt geroemd om de ruimte die voor innovatie wordt geboden, maar het is nog zoeken naar een structurele aanpak waarbinnen de verenigingen en sportscholen zijn betrokken.

Uit de gesprekken met de sportscholen en verenigingen blijkt een reeks van voorbeelden en projecten waaruit blijkt dat in de gemeente voor de onderscheiden doelgroepen (senioren, mensen met een beperking) in het sportbeleid aanbod en activiteiten worden georganiseerd. In onderstaand kader is een aantal voorbeelden weergegeven.

Kader 4

Senioren

Sportschool Willemsen Sport investeert bijvoorbeeld in innovatieve methoden en apparatuur om voor iedereen een passend aanbod te creëren. Hierdoor is het ook voor senioren en voor mensen met een (lichamelijke) beperking mogelijk om op hun eigen niveau te sporten. Bij verenigingen is er 35+ voetbal/hockey en 65+ waterpolo.

Mensen met een beperking

Er is aangepast sporten in Oosterhout, zoals PLUS voetbal (vv Oosterhout) en G-teams. Voor kleinere verenigingen (minder leden) is het lastiger om een G-team of iets dergelijks op te richten. Dan zou er te weinig animo of een te groot leeftijdsverschil binnen teams zijn. Voor meer informatie over aangepast sporten kunnen inwoners van Oosterhout naar het Sportloket.

Binnen voetbalvereniging Oosterhout is een Welzijnscommissie om kinderen met gedragsproblemen zo goed mogelijk te begeleiden. Samen met het kind, de ouders en de staf van het elftal wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn. Voornamelijk door te luisteren naar de kinderen en hun ouders en een vertaalslag te maken naar praktische handvatten en adviezen voor de staf van het elftal.

De verenigingen en sportscholen waarmee gesproken is, onderkennen een aantal ontwikkelingen en kansen waarvan zij ook verwachten dat de gemeente daar (al dan niet via MOOVE) sturing aan geeft.

1. Toename ongeorganiseerd sporten

Het ongeorganiseerde sporten kent een hoge vlucht. Ook onder jongeren, die relatief veel afhaken in verenigingsverband. Sportscholen zien dat hun ledenaantal

bij jongeren tussen de 16 en 25 jaar de afgelopen jaren is toegenomen. Een mogelijke verklaring is dat jongeren flexibel willen zijn in sporten en keuze willen hebben uit activiteiten. Verenigingen kunnen leren van de sportscholen als zij zich ontwikkelen tot een multi-vereniging met meerdere activiteiten en sporten. Op deze manier beschikken jongeren over een ruimere keuze aan disciplines en kunnen zij sporten op de momenten dat zij willen. Sportverenigingen werven nu nieuwe leden door het geven van clinics en vrije trainingen.

2. Focus op gezonde leefstijl

Naast sporten en bewegen is een gezonde levensstijl belangrijk. Daar is ook vraag naar bij jongeren en volwassenen. Bijvoorbeeld door te werken met een diëtiste die aanwezig is op het sportcentrum of sportvereniging waar sporters terecht kunnen voor voedingsvragen.

3. Afname vrijwilligers bij verenigingen

Het verenigingsleven komt steeds meer onder druk te staan. Het is lastiger geworden om vrijwilligers te werven en aangehaakt te houden. Ook kaderfuncties zijn lastig op te vullen. Als één of twee enthousiaste vrijwilligers wegvallen, kan dat een probleem worden. Vrijwilligers worden gevarieerd ingezet als scheidsrechters, kantinepersoneel (bardiensten), organiseren van toernooien, trainers en het vervullen van kaderfuncties. Meerdere sportverenigingen geven aan dat de ondersteuning van verenigingen door MOOVE verminderd is. Dit wordt in de gesprekken met MOOVE bevestigd en verklaard uit het feit dat de focus is verlegd naar meer kwetsbare groepen.

4. Kwetsbare groepen opnemen in verenigingen

Sportverenigingen kunnen subsidie krijgen om zich te laten scholen in het bereiken en omgaan met kwetsbare doelgroepen. Een aantal verenigingen maakt daar ook gebruik van. Overigens is het de vraag of de inzet op verenigingen om kwetsbare groepen aan het bewegen te krijgen, altijd een even effectieve aanpak is. Het zijn juist de kwetsbare groepen die minder geneigd zijn om zich aan te sluiten bij verenigingen en veel liever op eigen gelegenheid of in de wijk beweegactiviteiten ondernemen. Soms heeft dat financiële redenen, maar vaak voelen deze groepen zich niet thuis bij een vereniging (geen 'klik'). Gepleit wordt voor wat langdurige begeleiding van deze groep bij bewegen. Uit verschillende studies blijkt namelijk dat gedragsverandering pas plaatsvindt na 6 tot 8 maanden. Echter vaak is hier niet de financiering voor. Een voorbeeld is het zwemmen voor mensen met een beperking, dat recent gestopt is omdat het teveel middelen vanuit MOOVE vroeg en het sportbedrijf het door de specifieke groep, waar twee begeleiders voor nodig zijn, het financieel niet rond kreeg. Op dit moment wordt onderzocht of het mogelijk is om aan te sluiten bij Aangepast Zwemmen Noord-Brabant.

5. Samenwerking tussen sportverenigingen Recreatiegebied de Warande.

Binnen het recreatiegebied De Warande zijn verschillende sportverenigingen gevestigd. Momenteel zijn zij bezig om een samenwerking tot stand te brengen om sportevenementen te organiseren waar mensen kennis kunnen maken met de verschillende sporten in het Warandegebied. Echter is de infrastructuur hier niet op gebouwd; de drukke Warandelaan zorgt voor een drempel. Hier wordt een meer regisserende rol van de gemeente verwacht.

4.3.2. Scholen

De scholen in het primair onderwijs werden bij de start van de sportnota en het programma Brede Buurt beschouwd als een belangrijke vindplaats. Na de herijking van het programma Brede Buurt, waarin een focus is gelegd op kwetsbare groepen en aandachtswijken, is in de beleving van de scholen het primair onderwijs veel meer een samenwerkingspartner geworden. Het onderwijs is ook gevraagd om mede de subsidieaanvraag voor de Brede Buurt in te dienen. De scholen hebben dit niet gedaan, maar wel inhoudelijk ondersteund, omdat de middelen naar partners zoals MOOVE, Theek en H19 gaan. De scholen zijn blij met de herijking en focus op kwetsbare groepen, juist omdat zij in een aantal wijken en op een aantal scholen een grote uitdaging zien om sport, cultuur en een gezonde leefstijl te stimuleren omdat dit niet als vanzelf vanuit de ouders komt. De uitvoering in de praktijk met MOOVE en de andere partners uit de Brede Buurt wordt als goed ervaren.

Voor de toekomst kan een verdieping van de betrokkenheid van het onderwijs bij sport en gezondheid worden gerealiseerd door het mede onderbrengen van deze thema's in een lokaal educatieve agenda. Deze ontbreekt in Oosterhout, het overleg met de gemeente gaat nu over de huisvesting en de voor- en vroegschoolse educatie.

4.3.3. Werkgroep Preventie

De werkgroep preventie komt voort uit de netwerkbijeenkomsten die Surplus Welzijn ongeveer vier jaar geleden (2014) organiseerde. Uit een van de bijeenkomsten is het thema eenzaamheid naar voren gekomen. De GGD en Zorroo hebben het initiatief genomen om met ongeveer 10 organisaties tot een overleg te komen. Het aanvankelijke thema was eenzaamheid, maar na de eerste bijeenkomst werd duidelijk dat de grootste gemene deler het werken vanuit preventie was. De werkgroep preventie bestaat uit MOOVE, GGD en Zorroo als meer dragende deelnemers en vertegenwoordigers van Thebe, Surplus Welzijn, Ouderenplatform, Prisma, Indigo, Impegno, H19, Sociaal Wijkteam, MEE en GO!. Elk van de organisaties heeft in de eigen werkplannen ongeveer 100 uur per jaar beschikbaar gesteld voor deelname aan de werkgroep. Dit is vastgelegd in een convenant.

Het doel van de werkgroep is het werken vanuit preventie, aanvankelijk in het kader van eenzaamheid. Het is geen praat- maar een doenersclub. Tevens is sprake van een werkplan. De werkgroep richt zich voornamelijk op kwetsbare groepen. De werkgroep komt ongeveer 10 keer per jaar bijeen. In het kader is een aantal voorbeelden van activiteiten die voortkomen uit de werkgroep weergegeven.

Kader 5

Talentendag

Een voorbeeld van acties die is voortgekomen uit de werkgroep is de Doen en delen / Talentendag. Geconstateerd werd dat bij werknemers van de sociale werkvoorziening vaak sprake is van eenzaamheid met als gevolg een groter verzuim. Samen met de partners van de werkgroep is op locatie en in werktijd een carrousel van cursussen aangeboden zoals grip op je knip, piekeren etc. In 2018 wordt een Beweegdag georganiseerd.

COOL

Een actie waar de werkgroep nu aan werkt is het verkrijgen van gelden voor een leefstijlcoach in het kader van COOL (Coaching op Leefstijl) met de gemeente Oosterhout als pilotgemeente. De financiering komt vanuit zorgverzekeraar CZ die dit wil opnemen in het basispakket als interventie.

Sociaal Vitaal

Een ander voorbeeld is het opzetten van een aanpak Sociaal Vitaal in samenwerking met het ouderenplatform. Sociaal Vitaal is een programma dat is bedoeld voor zelfstandig wonende ouderen met een laag opleiding- en/of inkomen, in de leeftijd van 60-85 jaar, die onvoldoende lichamelijk actief zijn, eenzaam zijn en weinig veerkracht hebben om te kunnen omgaan met veroudering. Het doel van Sociaal Vitaal is het bevorderen van het 'gezond ouder' worden van de doelgroep. Om dit te realiseren ligt de nadruk op (1) het bevorderen van de fysieke conditie van ouderen, (2) op het ontwikkelen van veerkracht om de gevolgen van veroudering te kunnen opvangen en (3) op het kunnen beschikken van sociale vaardigheden om sociale contacten te kunnen leggen.

4.3.4. Project JONG

Dit project dat aangestuurd wordt door de gemeente vormt de schakel tussen enerzijds de jeugd in Oosterhout en anderzijds de gemeente, organisaties en verenigingen. JONG streeft naar meer betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de samenleving en de gemeente door hen actief te betrekken en te bevragen bij het vormen van beleid en uitvoering. Op deze manier leert de gemeente ook van de kinderen en jongeren in Oosterhout. Belangrijk hierbij is de terugkoppeling die JONG verzorgt aan kinderen en jongeren, zodat zij op de hoogte zijn wat er gebeurt met de input die zij geleverd hebben. Ook adviseert JONG organisaties en verenigingen die werken aan onderwerpen die kinderen en jongeren raken. Zij worden door deze organisaties en verenigingen benaderd, maar JONG anticipeert ook op waar zich kansen voordoen. JONG beschikt tevens over een ZAP-budget om activiteiten van en door jongeren te stimuleren en te begeleiden.

Bij nieuwe initiatieven kijkt JONG waar zij een bijdrage kunnen leveren en sluiten zij aan als adviserende rol. JONG gaat langs op alle scholen om deze te betrekken bij thema's die belangrijk zijn voor de stad, om voorlichting te geven en ter ondersteuning bij lesprogramma's. Zij spelen daarbij in op de doelgroep, waardoor het speciaal onderwijs een iets ander programma kent. Ook onderhouden zij contact met leerlingengraden. JONG sluit niet aan bij structurele overleggen, maar heeft wel een structureel overleg met de verantwoordelijke portefeuillehouder. Doordat JONG op dezelfde afdeling (Samenleving en Stadsbeheer) zijn er korte lijntjes naar de projectleider van JONG.

4.4. Kosten uitvoering

De begrote uitgaven (in duizenden euro's) voor sport voor de periode 2014-2018 zijn weergegeven in onderstaande tabel. Opvallend is dat de begrote uitgaven aan de sportaccommodaties, inclusief zwembad, in de loop der jaren afnemen. Dit wordt verklaard door de investeringen die de afgelopen bestuursperiode gedaan zijn in de accommodaties. De uitgaven aan de sportstimulering blijven in de onderzochte jaren stabiel.

	2014	2015	2016	2017	2018
Accommodaties binnen en buiten	€ 2.702	€ 2.604	€ 2.664	€ 1.938	€ 1.844
Sportstimulering	€ 617	€ 621	€ 657	€ 590	€ 631
Zwembad	€ 2.148	€ 2.620	€ 2.154	€ 1.210	€ 1.323
<i>Totaal</i>	<i>€ 5.502</i>	<i>€ 5.845</i>	<i>€ 5.475</i>	<i>€ 3.738</i>	<i>€ 3.798</i>

In onderstaande tabel staan vervolgens de werkelijke uitgaven (in duizenden euro's) voor sport voor de periode 2014 tot en met 2017. Dezelfde trend is zichtbaar als bij de begrote uitgaven: in de loop der jaren is een afname zichtbaar. Opvallend zijn de werkelijke uitgaven aan de sportstimulering. Die schommelen meer dan de begrote uitgaven.

	2014	2015	2016	2017
Accommodaties binnen en buiten	€ 2.449	€ 2.579	€ 2.835	€ 1.902
Sportstimulering	€ 608	€ 665	€ 777	€ 278
Zwembad	€ 2.673	€ 3.042	€ 2.283	€ 1.150
<i>Totaal</i>	<i>€ 5.502</i>	<i>€ 6.286</i>	<i>€ 5.895</i>	<i>€ 3.330</i>

4.5. Belangrijkste wijzigingen in de uitvoering

Wijkgerichte focus op kwetsbare groepen

Het sportstimuleringsbeleid is vanaf 2016 meer gericht op kwetsbare groepen in een aantal wijken. Dit is een koerswijziging op zowel beleids- als uitvoeringsniveau geweest. Op beleidsniveau is de wijziging geheel doorgevoerd, in de uitvoering is daar vanaf 2017 mee gestart. Onderdeel van deze koerswijziging is de overname van de buurtsportcoaches van Oosterhout in Beweging. Deze zijn nu onderdeel van de gemeentelijke organisatie en werken onder de naam MOOVE.

Geen jaarlijks uitvoeringsplan voor sportstimulering

Er is geen jaarlijks uitvoeringsplan opgesteld, zoals aangekondigd in de sportnota. De sportstimulering is onderdeel geworden van het programma Brede Buurt. In de eerste periode werd gewerkt met een vier jarenplan van Oosterhout in Beweging. Vanaf 2017 wordt gewerkt met een uitvoeringsplan Brede Buurt. Er wordt wel jaarlijks bij de vaststelling van de begroting een uitvoeringsplanning Sport voor investeringen in de sportaccommodaties vastgesteld.

4.6. Toetsing aan normenkader

Norm: Uitvoerende partijen (inclusief de gemeente) hebben in jaarlijkse managementrapportages aan de gemeente(raad) gerapporteerd

Voldoet gedeeltelijk aan de norm. Oosterhout in Beweging (later MOOVE) is de belangrijkste partner in het sportstimuleringsbeleid. Oosterhout in Beweging rapporteerde jaarlijks aan de gemeente op basis van het vierjarenplan. Vanaf 2017 werkt MOOVE op een andere wijze. MOOVE is afgestapt van een vierjarenplan en legt per kwartaal verantwoording af aan de stuurgroep Brede Buurt. Daarvan is nog niets op papier vastgelegd zo blijkt uit de gesprekken.⁴

Het Sportbedrijf legt maandelijks verantwoording af via een voortgangrapportage in de vorm van een Infographic en een maandelijks gesprek met de wethouder. Daarnaast worden jaarlijkse rapportages verstrekt (Planning en Controlcyclus), die de resultaten op hoofdlijnen omvatten.

Norm: De beleidsuitvoering heeft plaatsgevonden zoals afgesproken

Voldoet aan de norm. De uitvoering is vanaf 2016-2017 inhoudelijk (wijkgericht werken en focus op kwetsbare groepen) en organisatorisch (van Oosterhout in Beweging naar MOOVE en een andere werkwijze met de partners van de Brede Buurt) gewijzigd. Dit is ook op het beleidsmatig niveau van het programma Brede Buurt vastgelegd.

Norm: Indien van de uitvoeringsstrategie is afgeweken is dat beredeneerd gebeurd in overleg met de gemeente

Voldoet aan de norm. De gemeente heeft, mede op aangeven van partners als in overleg met partners, gekozen voor een andere focus van het programma Brede Buurt.

4.7. Tussenconclusie

In de uitvoering heeft in termen van aansturing, organisatie en inhoud in 2016-2017 een koerswijziging plaatsgevonden. Het sportstimuleringsbeleid is vanaf 2016 meer gericht op kwetsbare groepen in een aantal wijken. Dit is een koerswijziging op zowel beleids- als uitvoeringsniveau geweest. Op beleidsniveau is de wijziging geheel doorgevoerd, in de uitvoering is daar vanaf 2017 mee gestart. Onderdeel van deze koerswijziging is de overname van Oosterhout in Beweging door MOOVE dat onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke organisatie.

De verantwoording over de resultaten van het sportbeleid is anders ingericht. MOOVE is onderdeel van de gemeente, waardoor de gemeente zelf de verantwoording moet maken. Uit de gesprekken blijkt dat deze nog in ontwikkeling zijn. De bedoeling is om over 2018 een eerste verantwoording op te leveren.

⁴ In de ambtelijke reactie is aangegeven dat sprake is van een meerjarig uitvoeringsplan van de Brede Buurt en een jaarplan met een begroting op basis van ureninzet per uitvoeringsorganisatie, waaronder dus ook MOOVE. Echter kwalificeren wij deze urenbegroting niet als een uitvoeringsplan met concrete doelen en resultaatverwachtingen.

5. Bevindingen resultaat

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we naar de resultaten die de gemeente Oosterhout heeft behaald met het lokale sportbeleid. Deze resultaten worden benoemd op basis van de beleidsdoelstellingen. Uitkomsten zijn bijvoorbeeld de output, zoals het aantal mensen dat is bereikt. Als we kijken naar de maatschappelijke opbrengsten of outcome van beleid verwijzen we naar de resultaten op niveau van de bevolking als geheel. Er wordt afgesloten met een toetsing aan de normen en een tussenconclusie.

De vraag die in dit hoofdstuk wordt beantwoord is: wat waren de (eventueel onvoorziene) resultaten van de uitvoering in termen van output en outcome?

Te denken valt aan:

- De mate van sportbeoefening door de bevolking (gedifferentieerd naar leeftijdscategorie)
- Toegankelijkheid van sportvoorzieningen
- Realisatie van programma's en projecten

Eerst behandelen we de algemene cijfers zoals die voortkomen uit onderzoeken van de GGD West-Brabant. Daarna gaan we in op de resultaten zoals genoemd in de reguliere planning en controlcyclus van de gemeente (programmabegroting) en de verantwoording door de belangrijkste uitvoeringspartners.

5.2. Resultaten algemeen

5.2.1. Resultaten blijkend uit de gezondheidsmonitor van de GGD

In de sportnota is een aantal effectindicatoren benoemd. In de verschillende verantwoordingen zoals de programmabegroting en de verantwoording van Oosterhout in Beweging en later MOOVE wordt niet op deze effectindicatoren gerapporteerd, maar op andere indicatoren. Zie hiervoor de navolgende paragrafen. In de sportnota zijn de volgende effectindicatoren (te behalen resultaten) benoemd. Vanuit de GGD monitor hebben wij bekeken in hoeverre deze resultaten zijn behaald. Gekozen is voor deze periode omdat de metingen van de GGD die tijdens het onderzoek ter beschikking zijn gekomen in deze jaren plaats hebben gevonden. Hieruit blijkt dat op meerdere indicatoren (fit- en combinorm) geen metingen (aangegeven met nb) plaatsvinden. Tevens blijkt hieruit een wisselend beeld over het behalen van het gewenste effect: voor volwassenen wordt het effect niet behaald, bij ouderen en jongeren (in ieder geval voor 2012) worden de gewenste effecten wel gerealiseerd.

Indicator	Streefwaarde	2012	2016
Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweeg-, fit- en combinorm voor volwassenen (19-64 jaar)	Minimaal voldoen aan landelijk gemiddelde: Beweegnorm: 60% Fitnorm: 21% Combinorm: 67%	Beweegnorm: 58% Fitnorm: nb Combinorm: nb	Beweegnorm: 58% Fitnorm: nb Combinorm: nb

Idem voor ouderen	Boven het landelijk gemiddelde: Beweegnorm: 49% Fitnorm: 11% Combinorm: 56%	Beweegnorm: 72% Fitnorm: nb Combinorm: nb	Beweegnorm: 74% Fitnorm: nb Combinorm: nb
Idem voor jongeren van 12-18 jaar	Minimaal voldoen aan landelijk gemiddelde: Beweegnorm: 17,8% Fitnorm: 44,3% Combinorm: 52%	Beweegnorm: 22% Fitnorm: nb Combinorm: nb	Beweegnorm: nb Fitnorm: nb Combinorm: nb

5.2.2. Programmabegroting

In de programmabegroting is een aantal outcome en outputindicatoren opgenomen. Deze komen weinig overeen met de indicatoren en streefwaarden zoals genoemd in de sportnota. Drie indicatoren zijn voor de jaren 2014-2016 steeds in beeld gebracht: (1) het rapportcijfer over de sportvoorzieningen, (2) het aandeel 18 plussers dat de afgelopen maanden minimaal één sport heeft beoefend en (3) het aantal bezoekers aan zwembad de Warande. Dat levert het volgende beeld op:

Indicator	2014	2015	2016
Tevredenheid sportvoorzieningen	7,8	7,7	7,7
Aandeel 18 plussers dat de afgelopen maanden minimaal één sport heeft beoefend.	nb	56%	57%
Bezoekersaantallen De Warande	75.234	160.000	251.087

5.2.3. Verantwoording Oosterhout in Beweging en MOOVE

De verantwoording van Oosterhout in Beweging en later MOOVE is vooral op output en activiteiten. De lijnen van het sportbeleid, met een focus op een aantal doelgroepen, zijn deels te herkennen in de verantwoording. Met de overgang naar MOOVE is ook per 2017 / 2018 overgestapt naar een andere verantwoordingswijze (verantwoording per kwartaal aan de stuurgroep Brede Buurt) waarvan tijdens het onderzoek is aangegeven dat hiervan nog niets op papier beschikbaar is. De bedoeling is om over 2018 een eerste verantwoording op te leveren. Een analyse van een trend is door de matige onderlinge vergelijkbaarheid niet verantwoord. In het kader is een selectie weergegeven van de verantwoording die wordt gegeven.

Kader 6

<p><u>Binnenschools programma sport en bewegen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Inzet vakleerkracht: 4 scholen hebben gekozen voor de inzet van een vakleerkracht. Leerlingen krijgen kwalitatief goed bewegingsonderwijs waarbij een leerlingvolgsysteem van alle kinderen wordt bijgehouden. - Hulpvragen m.b.t. gezondheidsweek, koningsspelen, begeleid buitenspelen, beweegtussendoortjes. - Schoolzwemmen i.s.m. Sportbedrijf, OZ&PC de Warande en One2Dive: 8 klassen hebben voor een periode van 5 weken deelgenomen aan de lessen zoals survival, snorkelen, wedstrijdzwemmen etc. - Sportactieve scholen: vier scholen, te weten De Berkenhof, Kameleon, De Achthoek en
--

Menorah hebben het vignet 'Gezonde School'.

- Themalessen op alle scholen in Oosterhout. Doel: vernieuwing van beweegaanbod voor leerkrachten en leerlingen, waarbij de sportcoach motiveert dat de leerlingen na schooltijd ook actief deelnemen aan activiteiten. Per september 2017 is er gekozen voor een specifieke wijkgerichte aanpak. Zie hieronder.
- Op 7 scholen die wat extra aandacht nodig hebben m.b.t. sport en bewegen worden op maat gemaakte programma's ingericht. Deze programma's komen voort uit de MQ test, vragenlijst opgesteld door MOOVE en GGD en een shuttle run test.

Buitenschools programma sport en bewegen:

- Sjors Sportief: Deelname aantal: 3000, waarvan 75% sport en 25% cultuur
- Evenementen:
 - Oosterhoutse Sportweek: 34 groepen à circa 25 leerlingen = 850 deelnemers
 - Kidzfun weken
 - Bowlingtoernooi i.s.m. Merlijn en vereniging: 64 deelnemers
 - Cruyff 6X6: 90 deelnemers en circa 100 bezoekers voor de site events
 - Marktspelen: Circa 100 deelnemers
 - Pepernotenfestijn: 250 deelnemers
 - Ondersteuning initiatieven partners:
 - IJsmarkt (3702 leerlingen met schoolschaatsen)
 - Down in Town (oriëntatie programma sport organiseren)
 - Opening Fitness toestellen Lukwelpark i.s.m. 2 VO scholen
 - Best Football Friends: mede organisator toernooi i.v.m. vrouwenvoetbal
 - Gratis bewegen in de wijk: In aandacht wijken (Slotjes Midden-Oosterheide-Dommelbergen-Strijen) kunnen kinderen van 4 t/m 12 jaar kosteloos deelnemen aan sportieve activiteiten: Circa 100-150 deelnemende kinderen per week
 - Jongeren 12+: Deelname inloop jongeren Arkendonk: 40 per week.
 - Junior sportcoaches:
 - Inzet Cruyff court: Circa 20 jongeren per week.
 - Pim's gym

Mensen die extra ondersteuning nodig hebben:

- Sportieve dagbesteding Lievenshove: Begeleid door Lievenshove/ JUZT en MOOVE maken jongeren kennis met het plezier van sport en bewegen.
- Sportieve dagbesteding dementerenden: 3 locaties waarbij Senioren bewegen: Aantal deelnemers: 169.
- Voorzitterschap Werkgroep preventie: Vanuit het netwerk Preventie
- Coaching op leefstijl (COOL): Bijdrage leveren aan leefstijltrajecten door het verzorgen van workshops en verbinden van de doorverwijsfunctie van MOOVE naar passend sport- en beweegaanbod. 1 traject i.s.m. werknemers van !GO.
- Maandag avond zwemgroep (Prisma): Vanuit een hulpvraag worden in samenwerking met Sportbedrijf zwemlessen gegeven aan 8 deelnemers van Prisma.
- Talentenparade: voor alle medewerkers !GO: sportief/cultureel/educatieve workshop-dag om talenten te ontdekken: wat vind ik leuk, wat kan ik nog meer (o.a. tekenen, fotografie, lachyoga, verliefd! samen zingen, inloopatelier, stappenteller challenge, supersnacks!, echte helden: veiligheid en brandpreventie, diner voor twee) om de smaak te pakken te krijgen: 51 inschrijvingen
- Samenwerking Zwaaiikom en Muldersteeg: Een op maat gemaakt programma voor het speciaal onderwijs waar kinderen kennis maken met sport en cultuuractiviteiten met lokale aanbieders.
- OGO: Oefengroep Oosterhout biedt persoonlijk begeleiding voor sport- en beweegaanbod voor mensen met een chronische beperking: 8 leden
- MOOVE it: Beweeglessen voor kinderen van 6 t/m 12 jaar, die om verschillende redenen niet altijd deel kunnen nemen aan activiteiten op reguliere sportverenigingen, de gymles of tijdens het buitenspelen: 7 leden.

Loketfunctie:

- Doorverwijzing naar (passend) sport- en beweegaanbod. Hulpvragen vanuit de samenwerking met ZORROO en particuliere benadering: 29 loketvragen
- sport- en beweegaanbieders: Met name op aangepast sporten hebben 4 sportaanbieders een hulpvraag gehad.
- Bijdrage aan de Themadag leven met een handicap (Effent)

5.3. Resultaten specifieke beleidsdoelstellingen

Over de realisatie van de beleidsdoelstellingen zoals het voldoen aan de landelijke gemiddelden voor de beweeg-, fit- en combinorm valt op basis van de verantwoording en de gegevens die voor de programmabegroting worden verzameld weinig te zeggen. Dit komt vooral doordat de uitvoerende partners van de gemeente op activiteitsniveau rapporteren en gebruikte meetinstrumenten niet of gedeeltelijk op de indicatoren genoemd in het sportbeleid gegevens verzamelen. Duidelijk is dat wordt ingezet op de doelgroepen die in de sportnota zijn benoemd zoals mensen met een beperking, senioren en jongeren van 12 tot 18 jaar. Echter over de gerealiseerde outcomes zoals geformuleerd in de sportnota valt in beperkte mate iets te zeggen. De indicatoren in de programmabegroting zijn niet toereikend daarvoor en de verantwoording van de uitvoerende partners bevat deze informatie niet. Opvallend is dat de overigens beperkte gegevens uit de GGD-monitor, die gedeeltelijk aansluiten bij de genoemde indicatoren, niet terugkomen in de programmabegroting of andere vormen van verantwoording.

Uit de gesprekken met de ambtelijke organisatie blijkt dat de gemeente nu inzet op een team gegevensmanagement om meer datagestuurd te gaan werken. Daarbij past ook de ontwikkeling om de impact en het maatschappelijk effect van interventies en activiteiten te gaan meten op wijkniveau.

5.4. Toetsing aan normenkader

Norm: De gemeente en de gemeentelijke partners maken (periodiek) inzichtelijk welke resultaten zijn bereikt met behulp van managementrapportages en evaluaties

Voldoet beperkt aan de norm. De verantwoording vindt vooral plaats op activiteitsniveau. Dat biedt zeker inzicht in de ondernomen acties, maar beperkt inzicht in de gerealiseerde maatschappelijke effecten. In hoofdstuk 4 is aangegeven op welke wijze wordt gerapporteerd.

Norm: Er is bewijslast waaruit blijkt in hoeverre doelstellingen en maatschappelijke effecten worden bereikt:

- Het beleid en de uitvoering zijn geëvalueerd
- De bewijslast is plausibel (volgt uit onderzoek, is onderbouwd en wordt erkend)

Voldoet niet aan de norm. Over bereikte maatschappelijke effecten valt weinig te zeggen, omdat verantwoording op activiteitsniveau plaatsvindt. De weinige outcomegegevens die zijn opgenomen in de programmabegroting hebben onvoldoende zeggingskracht en diepgang om te bepalen of de gewenste effecten zijn gerealiseerd.

Norm: De gemeentelijke doelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten worden gerealiseerd

Norm: De resultaten komen kwalitatief overeen met de doelstellingen

Norm: De resultaten komen kwantitatief overeen met de doelstellingen

Niet te beoordelen. Over bereikte maatschappelijke effecten valt weinig te zeggen, De weinige outcome-gegevens die zijn opgenomen in de programmabegroting of anderszins beschikbaar zijn, hebben onvoldoende zeggingskracht en diepgang om te bepalen of de gewenste effecten kwalitatief of kwantitatief zijn gerealiseerd.

Norm: De raad wordt geïnformeerd over de behaalde resultaten en toetst deze aan de door de raad gestelde kaders

Voldoet niet aan de norm. De raad ontvangt in het kader van de reguliere planning en controlcyclus (de jaarrekening en de programmabegroting) op zeer grote hoofdlijnen informatie over de behaalde resultaten. Deze hebben echter weinig diepgang en zijn weinig in lijn met de prioriteiten die in de sportnota zijn benoemd. De raad is daardoor niet in staat om de behaalde resultaten te toetsen aan het beleid.

Norm: Er is sprake van een zeker evenwicht tussen de kosten en de behaalde resultaten (baten)

Dit is lastig te beoordelen. De inzet die wordt gepleegd door partners in uren staat in verhouding tot de uitgevoerde activiteiten. Echter de mate waarin deze inzet bijdraagt aan de resultaten is niet te beoordelen door de slechte informatiepositie van de gemeente. De kosten voor de sportstimulering zijn in de loop der jaren redelijk stabiel te noemen.

Norm: Het beleid kent een soepele uitvoering en procesgang met uitvoeringpartners

Voldoet grotendeels aan de norm. Uitvoeringpartners zijn te spreken over de wijze waarop de gemeente met hen samenwerkt. Het proces tot de nieuwe invulling en aansturing van de Brede Buurt is niet zonder slag of stoot gegaan, maar leidt bij de uitvoerende partners tot instemming over de wijze waarop daar nu vorm en inhoud aan is gegeven. Partners zien verbeterpunten waar het gaat om het structureel verankeren van de sportstimulatie. De gemeente biedt veel ruimte voor innovatie,

alleen is het risico dat de uitvoering van het beleid daarmee aan duurzaamheid kan verliezen.⁵

5.5. Tussenconclusie

Het zicht op de behaalde resultaten met het sportbeleid is zeer beperkt te noemen. Uit de gegevens die beschikbaar zijn, komt het beeld naar voren dat de inzet wordt gepleegd op de beleidskeuzes zoals vastgesteld in de sportnota. Vastgesteld kan worden dat de gemeente over een zeer beperkte informatiepositie beschikt om de voortgang van het sportbeleid te bepalen, zeker waar het gaat om het behalen van de gewenste maatschappelijke effecten. Deze zijn in de sportnota redelijk SMART geformuleerd, dus daar valt niet de meeste winst te behalen. De gemeente is gestart met een team gegevensmanagement om meer datagestuurd te werken en heeft daarmee onderkend dat de informatiepositie sterk verbeterd kan worden. De tussentijdse verschuiving in focus, zowel inhoudelijk als organisatorisch, op het vlak van sportstimulering, heeft vooralsnog niet winst op dit vlak opgeleverd.

⁵ Partners van de gemeente Oosterhout waarderen de ruimte voor innovatie die door de gemeente geboden wordt. Echter zitten hier ook risico's aan verbonden: nog voordat onderdelen goed zijn uitgewerkt en van de grond zijn gekomen, worden weer nieuwe ideeën aangedragen en ontwikkeld. Met als gevolg dat eerder ontwikkelde projecten onvoldoende worden geborgd (in afspraken, taakverdeling, rollen) en niet worden doorontwikkeld (duurzaamheid).

6. Conclusies en aanbevelingen

De aanbevelingen die uit de conclusies van dit onderzoek voortvloeien, zijn tezamen met de aanbevelingen van het gelijktijdig uitgevoerde onderzoek naar het gezondheidsbeleid in de overkoepelende nota weergegeven. In dit hoofdstuk staat de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag centraal. Namelijk: *In hoeverre is het sportbeleid van de gemeente Oosterhout als doelmatig en effectief aan te merken en in hoeverre zijn de aanbevelingen uit het rapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' opgevolgd?* Daarnaast worden de aanbevelingen die betrekking hebben op het sportbeleid weergegeven.

6.1. Conclusies beleidsdoelstellingen

Conclusie 1: Kwaliteit doelstellingen van het sportbeleid redelijk tot goed

Het sportbeleid is vastgelegd in de beleidsnota 'Samen werken aan sporten en bewegen'. In dit beleidskader is sprake van een verbinding met andere beleidsvelden zoals de Wmo en het gezondheidsbeleid. De doelstellingen in de sportnota zijn redelijk SMART geformuleerd. Daarnaast is het sportbeleid opgenomen in het beleidskader Brede Buurt. De doelstellingen daarin zijn aanmerkelijk minder concreet en meetbaar geformuleerd, omdat de nadruk minder op kwantitatieve doelstellingen is komen te liggen en meer op kwalitatieve doelstellingen.

Conclusie 2: Het beleid is gebaseerd op een analyse en sluit aan bij landelijk en provinciaal beleid

In het sportbeleid is een kwalitatieve onderbouwing gegeven van de keuzes voor bepaalde doelgroepen die ook herkend en onderschreven worden door partners. Een kwantitatieve onderbouwing daarvan, bijvoorbeeld een (diepgaande) analyse van de mate van sportbeoefening, is in beperkte mate aangetroffen.

Voor het sportbeleid geldt dat er geen dwingende landelijke wetgeving is. Uit het onderzoek blijkt dat het sportbeleid aansluit bij het streven van het ministerie om buurtsportcoaches in te zetten om meer mensen te laten sporten en bewegen. Ook maakt de gemeente gebruik van een infrastructuur die geïnitieerd is door de provincie Noord-Brabant, bijvoorbeeld waar het gaat om het toeleiden van mensen met een beperking naar sportverenigingen via het sportloket.

Conclusie 3: Beleidskader Brede Buurt is de beleidsmatige verbinding tussen sport- en gezondheidsbeleid

In zowel de sportnota als de gezondheidsnota worden op diverse plekken ook verbindingen gelegd met andere beleidskaders zoals de Wmo, jeugd en veiligheid. De verbinding tussen het gezondheidsbeleid en het sportbeleid is duidelijk herkenbaar op de inhoud. Het thema 'Meer Oosterhouters in Beweging' sluit naadloos aan op het thema 'Meer bewegen en gezonder eten' uit het gezondheidsbeleid. In de sportnota wordt ook gesproken van een bijdrage van

sporten aan maatschappelijke participatie. Daar zit ook gelijk de overlap met het thema 'Participatie' van het gezondheidsbeleid.

De belangrijkste beleidsmatige verbinding tussen het sport- en gezondheidsbeleid komt tot uitdrukking in het beleidskader en programma de Brede Buurt. In dit beleidskader komt op vele plekken de samenhang tussen sport en gezondheid aan bod. Veel van de instrumenten van zowel het sport- als het gezondheidsbeleid komen ook samen in het programma Brede Buurt. Dit wordt ook herkend door de partners die actief zijn in het programma Brede Buurt.

6.2. Aanbevelingen beleidsdoelstellingen

Aanbeveling 1: actualiseer de gebruikte indicatoren in het sportbeleid

Bezien vanuit het perspectief van de kwaliteit van het beleid is op een aantal onderdelen mogelijkheid tot verbetering. Het betreft bij het sportbeleid bijvoorbeeld het aanpassen van gebruikte normeringen (zoals de beweeg-, fit- en combinorm) die landelijk niet meer gehanteerd worden. Zeker omdat de gemeente ervoor kiest om geen nieuw sportbeleid op te stellen, omdat zij afgestapt is van planperiodes bij het sportbeleid, is het aan te raden om wel tot een actualisering van gebruikte normen en daarmee ook indicatoren te komen.

Voorbeelden van indicatoren die andere gemeenten hanteren zijn:

- Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners (te hanteren bron: RIVM Zorgatlas)
- Het percentage inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet (GGD-monitor, in West-Brabant wordt nog de beweegnorm gehanteerd, alleen deze gaat veranderen in beweegrichtlijn).

6.3. Conclusies uitvoeringsstrategie

Conclusie 1: De uitvoeringsstrategie van het sportbeleid sluit aan bij de doelstellingen van het beleid, maar kent geen één op één vertaling van doelen naar strategie

Van een directe één op één vertaling van speerpunten en beleidsdoelen rondom sport naar een uitvoeringsstrategie is op dit moment geen sprake. Dat was wel het geval tot 2016, waarbij sprake was van een programma van eisen dat een goede vertaling was van het beleidskader in resultaatverwachtingen en prestatie-indicatoren. Vanaf 2016 is echter de focus verlegd en zo blijkt uitverklaringen van de gemeente gekozen voor een meer kwalitatieve omschrijving van de te verwachten resultaten. De huidige instrumenten die de gemeente of haar partners inzetten zijn wel te koppelen aan de beleidsdoelstellingen en staan niet haaks op de doelstellingen.

Conclusie 2: De uitvoeringsstrategie Brede Buurt is vanaf 2016 gewijzigd in organisatie en focus

De uitvoeringsstrategie van de Brede Buurt is vanaf 2016 gewijzigd. De focus is meer komen te liggen op kwetsbare groepen in plaats van een meer generiek sportstimuleringsbeleid. Bovendien is de aandacht geconcentreerd op een aantal kwetsbare wijken. Dat komt het meest zichtbaar in beeld bij het programma Brede Buurt, waar 70 procent van de inzet zich nu concentreert op deze wijken.

Conclusie 3: Afspraken met partners deels vastgelegd

Met de door de gemeente gefinancierde partners van de Brede Buurt zijn afspraken gemaakt in subsidiebeschikkingen of een convenant (werkgroep preventie) waarin een ureninzet is vastgelegd. Voor het sportbeleid zijn daarbij de afspraken met MOOVE leidend. De ureninzet generiek is vastgelegd en niet gekoppeld aan specifieke resultaten (wel aandachtsgebieden of doelgroepen) binnen het programma. Vooral door dat laatste is het lastig om partners aan te spreken op de resultaten die zij boeken. Sinds kort wordt gewerkt met een stuurgroep Brede Buurt die elk kwartaal de voortgang beoordeelt en de agenda voor de komende maanden bepaalt.

Voor het sportaccommodatiebeleid zijn afspraken met het eigen gemeentelijk sportbedrijf en de verenigingen die middelen ontvangen voor hun accommodaties.

Conclusie 4: Leeuwendeel van het budget voor beperkt aantal uitvoeringspartners

Voor zowel het sport- als het gezondheidsbeleid geldt dat de gemeente een beperkt aantal uitvoerende partners het leeuwendeel van het budget toekent voor de realisatie van het beleid. Voor het sportbeleid betreft dit het gemeentelijk sportbedrijf en MOOVE en voor het gezondheidsbeleid is dat de GGD West-Brabant. Bij beide beleidsterreinen zijn veel partners betrokken, maar daarmee zijn weinig tot geen financiële afspraken gemaakt. Overigens blijkt uit de gesprekken met de partners dat zij zich steeds meer als samenwerkingspartner zijn gaan beschouwen in plaats van uitsluitend een vindplek om bewoners te bereiken. Dit onder impuls van de nieuwe focus van het beleidskader Brede Buurt.

6.4. Aanbevelingen uitvoeringsstrategie

Aanbeveling 1: Formaliseer Brede Buurt als uitvoeringsprogramma van het sport- en gezondheidsbeleid

Het beleidskader Brede Buurt is het programma waar het sportstimuleringsbeleid en het gezondheidsbeleid samen komen (ook met andere beleidsterreinen). Formaliseer de positie van de Brede Buurt als de uitvoeringsstrategie waarmee o.a. het sportbeleid en het gezondheidsbeleid (exclusief de wettelijke taken) wordt uitgevoerd. Daarbij is het van belang om steeds een één op één vertaling te maken tussen de te realiseren beleidsdoelen en de gekozen uitvoeringsstrategie.

Aanbeveling 2: positioneer de stuurgroep Brede Buurt zodanig dat zij de prioriteiten voor de inzet bepalen en de inzet in uren en euro's kunnen verdelen over de partners en koppelen aan te behalen resultaten

Door de stuurgroep zo te positioneren dat zij zelf mede-eigenaar zijn van en beslisser over de Brede Buurt als programma wordt voorkomen dat sprake is van een dominantie van een aantal partijen. Bovendien kan veel flexibeler inzet worden gepleegd op die plekken waar het nodig is en door die partners die daarvoor het meest geschikt zijn. Dat voorkomt dat uren en inzet voornamelijk aan de GGD en MOOVE gekoppeld zijn. Bovendien wordt de focus verlegd naar de te behalen resultaten en het eigenaarschap bij de andere partners vergroot.

6.5. Conclusies uitvoering

Conclusie 1: focus tussentijds verlegd naar kwetsbare groepen en kwetsbare wijken

In zijn algemeenheid is de conclusie dat de uitvoering plaatsvindt zoals van tevoren beoogd. Alleen heeft in de uitvoering in termen van aansturing, organisatie en inhoud in 2016-2017 een koerswijziging plaatsgevonden. Het sportstimuleringsbeleid is vanaf 2016 meer gericht op kwetsbare groepen in een aantal wijken. Dit is een koerswijziging op zowel beleids- als uitvoeringsniveau geweest. Op het niveau van het programma Brede Buurt is de wijziging geheel doorgevoerd, in de uitvoering is daar vanaf 2017 mee gestart. Onderdeel van deze koerswijziging is de overname van Oosterhout in Beweging door MOOVE dat onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke organisatie.

Conclusie 2: vastleggen van behaalde resultaten bij sportbeleid matig uitgevoerd

Het eerder geconstateerde huidige hiaat tussen de beleidsvoornemens en de vertaling en vastlegging daarvan in de uitvoeringsstrategie heeft mede tot gevolg dat in de uitvoering niet altijd datgene wordt vastgelegd waarmee bepaald kan worden of de beleidsvoornemens ook gerealiseerd worden. De gemeente geeft daarvoor mede als verklaring dat zij niet tevreden waren over de zeggingskracht van bepaalde indicatoren of prestaties. Daarom wordt nu gewerkt aan de inrichting van een team gegevensmanagement die tot een gefundeerde keuze voor indicatoren en meten van resultaten moet komen.

Conclusie 3: de uitgevoerde activiteiten passen binnen de beleidsmatige keuzes en sluiten aan bij de uitvoeringsstrategie

De activiteiten die door partners worden uitgevoerd in het kader van het sport- en gezondheidsbeleid zijn goed te plaatsen binnen de beleidsmatige keuzes. Er vinden geen activiteiten plaats die bijvoorbeeld haaks staan op de keuzes voor doelgroepen en focuspunten. Wel blijkt uit de verantwoording over de uitvoering dat sprake is van een veelheid aan activiteiten en projecten. Daardoor wekken de activiteiten de schijn van een projecten- en activiteitencarroussel. Dit wordt mede gevoed door de beleving van partners dat de gemeente veel aandacht heeft voor vernieuwing en minder aandacht lijkt te hebben voor verduurzaming van de aanpakken. De gemeente geeft daarentegen aan dat zij wilden komen van een praat- naar een doecultuur en daarbij past dat je nieuwe dingen uitprobeert.

6.6. Aanbevelingen uitvoering

Aanbeveling 1: kies voor een beperkt aantal indicatoren en leg daarop resultaten vast

De gegevens die worden vastgelegd over de uitvoering van het sportbeleid komen weinig terug in de schaarse verantwoording die bijvoorbeeld aan de raad wordt toegezonden via de reguliere planning en control-cyclus. Bovendien sluit wat vastgelegd wordt onvoldoende aan bij wat nodig is om te bepalen of het beleid wordt uitgevoerd en het ook resultaat oplevert. Actualiseer daarom de gebruikte indicatoren in het sportbeleid en pas deze toe in het programma Brede Buurt.

Aanbeveling 2: leg in afspraken met uitvoeringpartners vast op welke zaken zij rapporteren

Voor een programma als de Brede Buurt waarbinnen veel van de activiteiten voor het sportstimuleringsbeleid en het gezondheidsbeleid zijn belegd, is het aan te bevelen om vast te leggen welke indicatoren (output of outcome) en resultaatverwachtingen voldoende zeggingskracht hebben over het doelbereik. Om dit vervolgens ook vast te leggen in de afspraken die met de partners van de Brede Buurt worden gemaakt. Opvallend is dat bijvoorbeeld een organisatie als Surplus Welzijn de uitgevoerde activiteiten plaatst in resultaatverwachtingen en komt tot prestatie-indicatoren. Dat wordt mede verklaard vanuit de afspraken die daarover tussen Surplus Welzijn en de gemeente zijn gemaakt zoals bijvoorbeeld het vastleggen van resultaatverwachtingen en prestatie-indicatoren.

6.7. Conclusies resultaten

Conclusie 1: te weinig zicht op de effectiviteit (en daarmee ook doelmatigheid) van het sport- en gezondheidsbeleid in relatie tot de doelstellingen

Het zicht op de behaalde resultaten met het sportbeleid is beperkt te noemen. Uit de gegevens die beschikbaar zijn, komt het beeld naar voren dat de inzet wordt gepleegd op de beleidskeuzes zoals vastgesteld in de sportnota. Vastgesteld kan worden dat de gemeente over een zeer beperkte informatiepositie beschikt om de voortgang van het sportbeleid te monitoren, zeker waar het gaat om het behalen van de gewenste maatschappelijke effecten. Deze zijn in de sportnota redelijk SMART geformuleerd, dus daar valt niet de meeste winst te behalen. Waar wel winst is te behalen, is de inhoud van de gekozen indicatoren (zie aanbeveling 1 onderstaand). De gemeente is gestart met een team gegevensmanagement om meer datagestuurd te werken en heeft daarmee onderkend dat de informatiepositie sterk verbeterd kan worden.

6.8. Aanbevelingen resultaten

Aanbeveling 1: Stel realistische (effect)indicatoren op die ook daadwerkelijk te meten zijn

De aanbeveling is om te kiezen voor indicatoren waarvan het zeker is dat deze te meten zijn. Sluit daarom aan bij actuele landelijke indicatoren of neem specifieke vragen op in eigen of regionale monitoringsinstrumenten. Voorbeelden van realistische, landelijk gehanteerde (effect)indicatoren zijn:

- Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners (te hanteren bron: RIVM Zorgatlas)
- Het percentage inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet (te hanteren bron: GGD-monitor).

6.9. Opvolging aanbevelingen 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout' (Rekenkamer West-Brabant, 2013)

Een behoorlijk deel van de aanbevelingen is terug te vinden in het sportbeleid, zoals een gerichte inzet van buurtsportcoaches, de samenhang met andere beleidsterreinen (genoemd worden o.a. gezondheidsbeleid en Wmo), het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsplan, het opnemen van specifieke doelen voor de doelgroepen jongeren, ouderen en de versterking van regionale samenwerking. Andere aanbevelingen zoals het opnemen van bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen in de subsidies in het kader van het accommodatiebeleid zijn niet terug te vinden in het beleid.

7. Reactie College op conceptrapport

Op 31 augustus 2018 heeft de Rekenkamer het conceptrapport aangeboden voor bestuurlijk hoor en wederhoor. Het College heeft hierop gereageerd bij brief van 9 oktober 2018. De inhoud van deze brief is onderstaand integraal verwoord.

Geachte heer Clayden,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de concept-rapporten van uw Rekenkamer over het onderzoek naar het gezondheidsbeleid- en sportbeleid. In algemene zin kunnen wij ons herkennen in de inhoud van uw rapportage en de conclusies die u daaraan verbindt. In deze reactie willen we graag nog enige kanttekeningen plaatsen bij de conclusies en aanbevelingen.

De aanbevelingen om te komen tot (effect)indicatoren, monitoring en verantwoording worden meegenomen in de ontwikkeling van een nieuw gezondheidsbeleid. Dit sluit immers ook aan bij de reeds ingezette lijn om steeds meer informatie gestuurd te gaan werken binnen de gemeente Oosterhout en bijvoorbeeld de ontwikkeling van een impactmonitor voor de Brede Buurt.

Toch plaatsen we hierbij wel een kanttekening. Het vaststellen en meten van indicatoren moet namelijk geen doel op zich worden. We willen voorkomen dat de administratieve lastendruk ten koste gaat van de uitvoering. Daarnaast is het doelbereik ook lang niet altijd even goed uit te drukken in concrete indicatoren. Het gaat vaak immers ook om een stuk beleving of gevoel. De ervaring leert dan ook dat sturing op indicatoren de focus kan verleggen van gewenste lange termijn effecten naar resultaten op de korte termijn, waardoor uiteindelijk verkeerde keuzes worden gemaakt. De uitdaging is dus om een goede balans te vinden tussen enerzijds kwantitatieve en kwalitatieve (meet)instrumenten en anderzijds korte termijn resultaten en lange termijn effecten.

De aanbevelingen om de Brede Buurt te formaliseren als hét uitvoeringsprogramma van zowel het gezondheids- als sportbeleid nemen wij niet over. Het positioneren van het beleidskader Brede buurt als dé uitvoeringsstrategie voor gezondheidsbeleid is wat ons betreft een te enge benadering. De Brede Buurt is een mooi voorbeeld van integraal werken, waarbij verbindingen worden gelegd tussen diverse beleidsterreinen (sport, cultuur, onderwijs, welzijn, gezondheidszorg). Met de keuze om de Brede Buurt steeds meer in te zetten op kwetsbare groepen zijn de doelstellingen steeds meer opgeschoven van preventie richting welzijn/gezondheid. Het ligt in de lijn van deze ontwikkeling om de doelstellingen vanuit het gezondheidsbeleid nog meer een plek te bieden binnen de Brede Buurt. Uitgangspunt van de Brede Buurt is en blijft echter hoofdzakelijk het inzetten van sport en cultuur als middel tot realisatie van maatschappelijke doelen (waaronder dus ook gezondheidsdoelen). De Brede Buurt is en kan derhalve niet het enige uitvoeringsinstrument zijn dat ingezet wordt voor het gezondheidsbeleid.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Oosterhout

burgemeester,

M.A. Fränzel Msc.

secretaris,

mr. P. de Ridder

8. Nawoord

De rekenkamer is verheugd dat het college zich herkent in de inhoud en de conclusies van het onderzoek naar het lokaal sport- en gezondheidsbeleid. Graag gaat de rekenkamer in op de door het college geplaatste kanttekeningen bij de conclusies en aanbevelingen.

De rekenkamer onderschrijft de kanttekening dat het vaststellen en meten van indicatoren geen doel op zich moet worden. Dat is ook geenszins wat de rekenkamer bedoelt met de aanbevelingen om te komen tot (effect)indicatoren, monitoring en verantwoording. Het gaat de rekenkamer er primair om dat indicatoren gekozen worden met zeggingskracht over de door de gemeente gestelde doelen. Indicatoren hebben in de ogen van de rekenkamer geen functie van scheidsrechter, maar veel meer de functie om de raad te informeren over de voortgang van de doelrealisatie. Uitkomsten dienen daarbij ook geduid te worden zodat het lange termijnperspectief juist in beeld blijft. Indicatoren zijn een hulpmiddel om het gesprek te voeren over het doelbereik.

Het college geeft aan dat zij de Brede Buurt niet wil formaliseren als het uitvoeringsprogramma voor het gezondheidsbeleid. Aangegeven wordt dat de Brede Buurt "een mooi voorbeeld is van integraal werken, waarbij verbindingen worden gelegd tussen diverse beleidsterreinen (sport, cultuur, onderwijs, welzijn, gezondheidszorg)". Bovendien geeft het college aan dat "de doelstellingen steeds meer opgeschoven zijn van preventie richting welzijn/gezondheid." Dat herkent de rekenkamer ook vanuit de resultaten van het onderzoek. In dat licht is het opmerkelijk dat het college daarna het volgende aangeeft: "Uitgangspunt van de Brede Buurt is en blijft echter hoofdzakelijk het inzetten van sport en cultuur als middel tot realisatie van maatschappelijke doelen (waaronder dus ook gezondheidsdoelen)". De rekenkamer beveelt juist datgene aan waar het college ook terecht op wijst: het leggen van verbindingen tussen diverse beleidsterreinen in de aansturing. Gezien de eerder genoemde verschuivingen richting preventie, welzijn en gezondheid, is het dan ook een logische vervolgstap om het gezondheidsbeleid, met name dat deel dat niet regionaal wordt uitgevoerd, op te nemen in het beleidskader Brede Buurt zodat de integrale aansturing gemakkelijker en minder vrijblijvend wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoekverantwoording

Het onderzoek naar het sportbeleid is gelijktijdig uitgevoerd met het onderzoek naar het gezondheidsbeleid. Gestart is met een documentenanalyse. In de documentenanalyse zijn die documenten betrokken die bevindingen opleveren voor elk van de onderdelen van de beleidscyclus. Zo zijn de beleidsnota's en kaders voor zowel het sport- als het gezondheidsbeleid geanalyseerd voor het bepalen van de doelen en de uitvoeringsstrategie. Voor de uitvoering en resultaten lag de focus op afspraken met uitvoerende partners, verantwoordingsrapportages en uitgevoerde onderzoeken (o.a. de GGD-monitor).

Ter duiding en verklaring is gesproken met de ambtenaren die het beleid vormgeven. Daarnaast is gesproken met de organisaties die het beleid uitvoeren (bijv. onderwijs, sport, huisartsen, verslavingszorg en de GGD). De doelstelling van de interviews is het controleren van de schriftelijke informatie en het verder opbouwen van een 'feitenrelaas' over de formulering van beleid, de aansluiting tussen de gemeentelijke prioriteiten en de prioriteiten die de partners vanuit hun expertise onderkennen en de totstandkoming van de uitvoeringsstrategie. Daarnaast is stilgestaan bij de daadwerkelijke uitvoering en mogelijke verbeterpunten hierin en de effectiviteit en efficiëntie van de gemeentelijke aansturing.

Bijlage 2 Literatuurlijst sportbeleid⁶

- Beleidskader Brede Buurt Sport, 2016, Gemeente Oosterhout.
- Sportnota, Gemeente Oosterhout.
- Programma van Eisen de Brede Buurt, 2013-2016, Gemeente Oosterhout.
- Raadsnotitie Rekenkameronderzoek Sportbeleid, 2013, Gemeente Oosterhout.
- Koepelnotitie Rekenkamerrapport 'Vergelijking doelmatigheid en Effectiviteit van Sportbeleid', 2013, Rekenkamer West-Brabant.
- Eindrapportage Rekenkamerrapport 'Doelmatigheid en Effectiviteit van het sportbeleid Gemeente Oosterhout', 2013, Gemeente Oosterhout.
- Begroting De Brede Buurt 2017-2018, Gemeente Oosterhout.
- Uitvoeringsplan De Brede Buurt 2017-2018, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Beleidskader De Brede Buurt 2017-2020 IO16069260, 2016, Gemeente Oosterhout.
- Uitvoeringsplan De Brede Buurt 2017-2020 BI0170421, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Buitensportaccomodatiebeleid Gemeente Oosterhout, 2017, Gemeente Oosterhout.
- De Brede Buurt, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Voortgangsrapportage Monitor Sport en Bewegen in de Buurt, 2017, Mulier Instituut.
- Sport, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Sport en bewegen in de buurt 'Aan de slag met de buurtsportcoach', 2012, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Sportbedrijf, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Sportplan 2016, Provincie Noord-Brabant.
- Buurt- en dorpsenquête Gezondheid, bewegen en sport, 2013, Gemeente Oosterhout.
- Jaarrekening, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Jaarrekening, 2016, Gemeente Oosterhout.
- Jaarrekening, 2015, Gemeente Oosterhout.
- Jaarrekening, 2014, Gemeente Oosterhout.
- Programmabegroting, 2018, Gemeente Oosterhout.
- Programmabegroting, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Programmabegroting, 2016, Gemeente Oosterhout.
- Programmabegroting, 2015, Gemeente Oosterhout.
- Programmabegroting 2014, Gemeente Oosterhout.
- Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Evaluatie verslag Implementatie alcohol- en drugspreventie via de susteam-plus-aanpak, 2013, GGD West-Brabant.
- Voorstel maatwerk- en plusactiviteiten Oosterhout, 2013, Gemeente Oosterhout & GGD West-Brabant.
- Jong, 2017, Gemeente Oosterhout.
- Bijlage 1a 'Samen sporten en bewegen' Visie op sport en bewegen in Oosterhout rv.0130010, 2013, Gemeente Oosterhout.
- Bijlage 1b 'Samen sporten en bewegen' Visie op sport en bewegen in Oosterhout rv.0130010, 2013, Gemeente Oosterhout.
- Subsiemonitor, 2014, 2015, 2016, Gemeente Oosterhout.
- 'De jeugd centraal!' Visiedocument Impuls Brede scholen, sport en cultuur, 2009, Gemeente Oosterhout.
- Terugblikken op 2015 en vooruitkijken naar 2016, 2015, Gemeente Oosterhout.

⁶ Tegelijkertijd met het onderzoek naar het sportbeleid is een onderzoek naar het gezondheidsbeleid uitgevoerd. In de literatuurlijsten is overlap te vinden daar waar bronnen voor beide onderzoeken zijn gebruikt.